

Inspectie voor de Sanctietoepassing
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Toetsingskader JJI

Versie definitief

Colofon

Afzendgegevens

**Inspectie voor de
Sanctietoepassing**

Kalvermarkt 53
2511 CB Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.ist.nl

Inhoud

Colofon - 3
Inleiding - 7

1	Rechtspositie - 13
1.1	Rechtmatige insluiting - 13
1.2	Huisregels en introductie - 14
1.3	Activiteitenprogramma - 16
1.4	Accommodatie - 21
1.5	Voeding en winkel - 24
1.6	Maatschappelijk contact - 26
1.7	Toegang tot zorg - 28
1.8	Disciplinaire straffen en ordemaatregelen - 31
1.9	Klachtafhandeling en medezeggenschap - 35
2	Omgang met jeugdigen - 38
2.1	Screening - 38
2.2	Bejegening - 42
2.3	Rapportage en documentatie - 44
3	Maatschappelijke reïntegratie - 47
3.1	Reïntegratieactiviteiten - 47
3.2	Verlof - 51
4	Interne veiligheid - 56
4.1	Preventie en beheersing van calamiteiten - 56
4.2	Tegengaan van agressie en geweld - 57
4.3	Drugsontmoediging - 60
5	Maatschappijbeveiliging - 64
5.1	Beveiligingsvoorzieningen en beveiligingstoezicht - 64
6	Personeel en organisatie - 67
6.1	Personeelsvereisten - 67
6.2	Communicatie - 69
6.3	Integriteit - 70
6.4	Evaluatie - 71

Inleiding

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (Ist) hanteert bij doorlichtingen van Justitiële inrichtingen een toetsingskader. Zo ook voor de doorlichtingen van Justitiële Jeugdinrichtingen (jji's). Een toetsingskader geeft aan welke aspecten van het functioneren van inrichtingen de Ist in haar onderzoek betreft en welke normen zij daarbij hanteert. Deze inleiding schetst voorafgaand aan het daadwerkelijke kader, de samenwerking met andere rijksinspecties, de bronnen waarop het kader gebaseerd is, een aantal algemene uitgangspunten bij het kader, een beschrijving van de aspecten van het toetsingskader en een overzichtstabel met de toetsingscriteria. Uiteindelijk volgt een beschrijving hoe de Ist een oordeel geeft aan de hand van dit toetsingskader.

Andere rijksinspecties in het toezicht op de jji's

In het toezicht op Justitiële inrichtingen is de Ist niet de enige toezichthouder. Andere rijksinspecties die actief zijn in het toezicht op de jji's zijn:

- Arbeidsinspectie (AI);
- Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ);
- Inspectie jeugdzorg (IJZ)
- Inspectie van het Onderwijs (IvhO);
- Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV).¹
- VROM-Inspectie (VI);
- Voedsel en Waren Autoriteit (VWA);

Met bijna alle Inspecties werkt de Ist actief samen in het toezicht op jji's. Met de AI, IGZ, IJZ en IvhO was er gezamenlijk toezicht op de veiligheid in jji's.² Inmiddels hebben deze Inspecties het toezicht een andere vorm gegeven. Ze hebben nu gezamenlijk toezicht op incidenten en calamiteiten in de jji's en er is een gezamenlijk risicomodel ontwikkeld om inspecties te programmeren. Dit gezamenlijke risicogestuurde toezicht (naar thema's) loopt naast het cyclische doorlichtingstoezicht van de Ist. De uitkomsten van de doorlichtingen zijn wel input voor het risicomodel. Elementen uit dit toetsingskader vallen ook onder het toezicht van andere Inspecties. De Ist maakt bij doorlichtingen doorgaans gebruik van de bevindingen van andere Inspecties. Bovendien kunnen andere toezichthouders hun toezicht in de jji's ook uitvoeren in het kader van een doorlichting. Het is zelfs erg wenselijk dat de Inspecties (IGZ, IJZ, IvhO en ISZW) hun toezicht gelijktijdig uitvoeren. Het toetsingskader is voorgelegd aan de andere Inspecties waardoor er geen conflicterende normen zijn. De IGZ, IJZ, IvhO en ISZW hanteren bij een doorlichting ook dit toetsingskader en zo nodig formuleren zij nog aanvullende normen. Als dit zo is dan informeren zij de inrichting hier voorafgaand aan een doorlichting over.

Bronnen voor het toetsingskader

¹ In 2012 gaan de IOOV en de Ist samen verder in één inspectiecluster, namelijk Inspectie Veiligheid en Justitie

² Inspectierapport Veiligheid in Justitiële jeugdinrichtingen opdracht met risico's, 2007 en Inspectierapport Veiligheid in Justitiële jeugdinrichtingen, risico's aangepakt maar kwetsbaar, 2010

Wet- en regelgeving vormen het vertrekpunt voor de uitoefening van het toezicht. De Ist toetst aan internationale regelgeving en nationale wet- en regelgeving. De wettelijke bepalingen zijn door de Ist vertaald naar toezichtcriteria, die de Ist als beoordelingsmaatstaf hanteert.

Internationale regelgeving

- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM);
- Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind;
- United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (RPJDL) ook wel de 'Havanarules';
- Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners and related recommendations (SMR);
- United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ook wel de 'Beijingrules' (BR);
- European prison rules (EPR);
- European Rules for Juvenile Offenders subject to sanctions or measures (ERJO);
- Internationaal Verdrag voor Burger- en Politieke rechten (BUPO);
- Standards van de Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) en het Antifolterverdrag.

Nationale wet- en regelgeving

- het Wetboek van Strafrecht (Sr) artt 77a-77hh;
- het Wetboek van Strafvordering (Sv),
- de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj);
- het Reglement justitiële jeugdinrichtingen (Rjj);
- en ministeriële regelingen en circulaires.

De Ist hanteert soms normen uit internationale verdragen terwijl Nederlandse regelgeving een andere norm voorschrijft. Bij deze normen staat in de daaraan voorafgaande toelichting welke internationale regels we hanteren. De Ist is zowel een nalevings- als een uitvoeringstoezichthouder. Dit wil zeggen dat we naast het toezicht op het naleven van geldende wet- en regelgeving ook gericht zijn op de verbetering van de kwaliteit van de uitvoering. Dit kan dus betekenen dat de Ist in haar normenkader nadere invulling geeft aan de wet- en regelgeving als daarmee kwaliteit van de sanctietoepassing is gediend. Soms wordt dit onderbouwd door internationale regelgeving. In de beoordeling en de aanbevelingen houden we rekening met dit verschil. De normen dienen een doel en de Ist beoordeelt of de inrichting deze doelen in het oog houdt. Daar waar de Justitiële Jeugdinrichtingen ook uitvoeringsbeleid hebben, staat dit beschreven bij de verwachtingen. Dit gebruikt de Ist ook als beoordelingsmaatstaf. Dit toetsingskader wordt periodiek bijgesteld op basis van nieuwe inzichten over de manier waarop de Ist haar doorlichtingen zou moeten inrichten. Verder wordt het toetsingskader periodiek aangepast aan ontwikkelingen in regelgeving en uitvoeringsbeleid.

Uitgangspunten bij het toetsingskader

Het detineren van jeugdigen is een ultimum remedium. En als een jeugdige wordt ingesloten dan behoort het belang van de jeugdige voorop te staan en niet de vergelding. Een kind heeft recht op een pedagogische behandeling die geen afbreuk doet aan de eigenwaarde en de menselijke waardigheid van het kind, die rekening houdt met de leeftijd van het kind en die de herintegratie en de opbouwende rol van het kind in de samenleving bevordert. De tenuitvoerlegging van de straf wordt aangewend voor de opvoeding van de jeugdige en zoveel mogelijk dienstbaar gemaakt aan de voorbereiding op diens terugkeer in de maatschappij (artt. 10 en 14 BUPO, art.1 RPJDL, art. 40 IVRK, art. 2.2 BJJ, art. 17.1 Beijingrules)

Jeugdigen tussen de 12 en 18 jaar vallen onder het jeugdstrafrecht en kunnen jeugddetentie of een PIJ-maatregel opgelegd krijgen. Vanaf 12 jarige leeftijd kan een jeugdige in een jji worden ingesloten. Omdat een jeugdige van achttien jaar een PIJ-maatregel van totaal zes jaar opgelegd kan krijgen, kan een jeugdige tot zijn of haar 24ste levensjaar in een jji verblijven. De normen in dit toetsingskader gelden voor allen die op grond van een strafrechtelijke sanctie of maatregel in een jji ingesloten zijn. Daar waar wet- en regelgeving specifieke informatie over een bepaalde leeftijdscategorie geeft, zal dit zijn aangegeven.

Aspecten van het toetsingskader

Hieronder wordt ingegaan op de aspecten die de Ist in haar doorlichtingen betreft. Deze aspecten vormen de hoofdstructuur van het toetsingskader. In het toetsingskader worden zes aspecten onderscheiden:

Rechtspositie jeugdigen: Het begrip "rechtspositie" focust op de vraag of de (minimale) rechten van jeugdigen worden gewaarborgd, die in (inter)nationale regelgeving zijn vastgelegd.

Omgang met jeugdigen: Onder deze noemer worden toetsingscriteria begrepen die betrekking hebben op de kwaliteit van de omgang met en de bejegening van jeugdigen.

Maatschappelijke reïntegratie: Van jeugdinrichtingen wordt verwacht dat zij jeugdigen voorbereiden op hun terugkeer in de vrije samenleving en dat zij inspanningen leveren om het toekomstige risico van recidive te verminderen. De vraag of bij het toekennen van vrijheden aan jeugdigen maatschappelijke risico's voldoende worden afgewogen, komt hierbij ook aan de orde.

Interne veiligheid: Hiermee wordt bedoeld op de fysieke veiligheid van jeugdigen en van inrichtingspersoneel.

Maatschappijbeveiliging: Eén van de primaire functies van de vrijheidsstraf is het beschermen van de samenleving door te verhinderen dat jeugdigen zich kunnen onttrekken aan de vrijheidsbeneming.

Organisatie: Hoewel de Ist niet tot taak heeft om de bedrijfsvoering en het organisatorisch functioneren van jeugdinrichtingen door te lichten, zijn er aspecten van de inrichtingsorganisatie die zo'n direct effect hebben op de kwaliteit van het primaire detentieproces dat ze bij een doorlichting niet buiten beschouwing kunnen blijven.

Toetsingscriteria

Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria. In het toetsingskader staat per doorlichtingsaspect aangegeven welke criteria de Ist hanteert om het functioneren van de inrichting aan af te meten. Deze criteria zijn geoperationaliseerd in concrete normen en verwachtingen. In combinatie met de indeling in 6 doorlichtingsaspecten levert dit de volgende structuur op:

Toetsingsaspect	Criterium	Omschrijving
Rechtspositie	Rechtmatige insluiting	De rechtmatigheid van de insluiting wordt geverifieerd.
	Huisregels en introductie	De jeugdigen worden begrijpelijk geïnformeerd over de geldende wettelijke en huisregels.
	Activiteitenprogramma	Het activiteitenaanbod voldoet aan landelijke standaarden.
	Accommodatie	De accommodatie waar de jeugdigen verblijven, voldoet aan de daarvoor geldende standaarden en de leefomstandigheden zijn hygiënisch.
	Voeding en winkel	De voeding is afgestemd op de noodzakelijke behoeften van de jeugdigen en de inrichtingswinkel biedt een redelijk aanbod tegen aanvaardbare prijzen.
	Maatschappelijk contact	Jeugdigen worden in de gelegenheid gesteld om contact met de buitenwereld te onderhouden.
	Toegang tot zorg	De jeugdigen ontvangen de noodzakelijke (psycho)medische en geestelijke zorg.
	Disciplinaire straffen en maatregelen.	De wijze waarop de orde binnen de inrichting wordt gehandhaafd is transparant en proportioneel.
	Klachten	De bemiddelings-, beklag- en beroepsprocedure voor jeugdigen functioneert naar behoren.
Omgang met jeugdigen	Screening	De jeugdigen worden bij binnenkomst gescreend op hun zorgbehoeften, veiligheids- en beheersrisico's.
	Bejegening	De jeugdigen worden door inrichtingsfunctionarissen respectvol en humaan bejegend. Bovendien is de bejegening van jeugdigen er op gericht om gewenst gedrag te bevorderen.
	Rapportage en documentatie	Het verloop van het verblijf in de jji en het gedrag van de jeugdigen worden consciëntieus gerapporteerd, geregistreerd en zonodig multidisciplinair uitgewisseld.
Maatschappelijke reïntegratie	Reïntegratieactiviteiten	De jji bereid jeugdigen voor op hun terugkeer in de maatschappij en de activiteiten zijn gericht om terugval in de criminaliteit te voorkomen.
	Verlof	De jji zet verlof in voor de reïntegratie van jeugdigen en weegt bij het toekennen van vrijheden maatschappelijke risico's mee.
Interne veiligheid	Preventie en beheersing van calamiteiten	De inrichting is goed voorbereid op eventuele calamiteiten.
	Preventie en beheersing agressie en geweld	Agressie van jeugdigen wordt signaleerd en actief tegengegaan.
	Drugsontmoedigingsbeleid	Invoer, handel en gebruik van drugs worden actief bestreden en er is een aanbod in verslavingsbegeleiding.
Maatschappijbeveiliging	Beveiligingsvoorzieningen en beveiligingstoezicht	De bouwkundige en technische voorzieningen tegen ontvluchtingen voldoen aan de geldende eisen en er is voldoende toezicht op situaties met een verhoogd veiligheidsrisico.
Organisatieaspecten	Personeelsmanagement	De personeelsinzet is kwantitatief en kwalitatief op orde.
	Communicatie	De interne en externe communicatie functioneren naar behoren.
	Integriteit	Het inrichtingspersoneel oefent de functie integer uit.
	Evaluatiesysteem	De jji evalueert haar uitvoering periodiek en past haar beleid hier zonodig op aan.

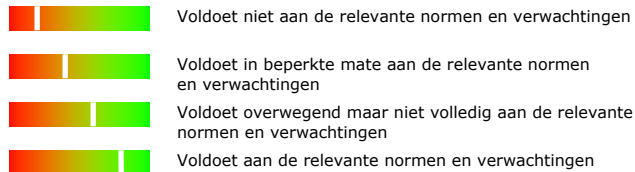
Oordeel

De Ist komt aan de hand van die criteria tot een oordeel op de drie dimensies uitvoering, beleid en check op de uitvoering:

- Bij de dimensie uitvoering stelt de Ist vast in hoeverre de uitvoering voldoet.
- Bij de dimensie beleid beziet de Ist of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (vastgelegd) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving.
- Bij de dimensie check op de uitvoering gaat de Ist na in hoeverre op handelingsniveau de toepassing van het beleid is zeker gesteld

In het toetsingskader is in de eerste kolom aangegeven welke dimensie het betreft: uitvoering (U), beleid (B) of check op de uitvoering (C).

De Ist geeft haar oordeel weer in de volgende vier waarderingen:

Bij het laatste criterium 'evaluatie' beziet de Ist in hoeverre de jji de uitvoering en het beleid op de andere aspecten periodiek evalueert op effectiviteit en zo nodig bijstelt. Dit criterium heeft daarom geen 'UBC' rubricering

1

Rechtspositie

1.1 Rechtmatige insluiting

(Inter)nationale regelgeving

Art. 37 IVRK geeft aan dat een jeugdige niet ingesloten mag worden als daar geen wettige grond voor is. Art 7.2 SMR, art. 14 EPR art. 20 RPJDL en art. 62.1 van ERJO geven aan dat voor het detineren van personen een geldig insluitingsdocument vereist is. Verder moeten conform art. 7.1 SMR, art. 15.1 EPR, art. 21 RPJDL en art. 62.2 ERJO relevante persoonsgegevens van de jeugdige, de identiteit van de ouders of voogd, het begin en het einde van de vrijheidsbenemingen en de feiten en redenen waarvoor de jeugdige is ingesloten worden geregistreerd.

In Nederland specificeren artt. 566 t/m 570 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) de vereiste insluitingsdocumenten, de minimaal te registreren gegevens en de wijze van invrijheidstelling.³ In oktober 2010 is de Wet ID-vaststelling (Wet identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen) in werking getreden met als doel de juiste, betrouwbare en zorgvuldige vaststelling van de identiteit van verdachten en veroordeelden in de strafrechtsketen

Uitvoeringsbeleid

Insluitingsdocumenten

Er is geen landelijk uitvoeringsbeleid over de rechtmatige insluiting van jeugdigen in een jji. Alle jji's werken met het geautomatiseerde informatiesysteem TULP-jji waarin de jongerenadministratie insluitingsgegevens registreert. Jeugdinrichtingen moeten voor een HKZ certificering hun werkprocessen beschreven hebben.

Identiteitsvaststelling en registratie

Bij de identiteitsvaststelling worden persoonsgegevens verzameld zoals personalia, foto's, vingerafdrukken en een digitale kopie van het identiteitsdocument. jji's maken hiervoor gebruik van de basisvoorziening biometrie en er is een protocol 'identiteitsvaststelling van jeugdigen binnen de Justitiële Jeugdinrichtingen'. Alle jeugdinrichtingen beschikken over functionerende apparatuur (biometrie) om de identiteit van jeugdigen digitaal vast te leggen. Daartoe wordt bij binnenkomst van de jeugdige een vingerscan gemaakt die gekoppeld is aan de identiteit, inclusief foto. Bij binnenkomst en vertrek uit de inrichting zoals verlof of transport naar een rechtbank, dient altijd de identiteit van de jeugdige door middel van de vingerscan gecontroleerd te worden.

Aanvullende verwachtingen

³ Art. 571 Sv geeft aan dat de rechtbanken minimaal tweemaal per jaar dienen te controleren of deze artikelen worden nageleefd. In de praktijk gebeurt dit nagenoeg niet meer.

De Ist verwacht dat de jeugdinrichtingen de processen beschreven hebben die tot het domein van de jongerenadministratie worden gerekend, zoals onder andere: inschrijven, termijnbewaking en uitschrijven. Het controleren van alle insluitstukken, evenals het verifiëren van de identiteit van de jeugdige maken hier deel van uit.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm/verwachting
U	De inrichting draagt zorg voor een correcte begin- en einddatum van de vrijheidsbeneming (o.b.v. geldig insluitingsdocument) en relevante persoonsgegevens van de jeugdige en de ouders of voogd.	Medewerkers van de jongerenadministratie voeren hun werkzaamheden secuur uit. Uit de dossiers blijkt duidelijk op basis van welke vonnissen een jeugdige is ingesloten en wat de begin- en einddatum van een verblijf is.
		De identiteit van de jeugdige wordt vastgesteld met behulp van biometrie en eventuele identiteitspapieren worden gecontroleerd. Deze gegevens legt de jji ook vast.
B	De inrichting heeft op de lokale gang van zaken toegesneden procesbeschrijvingen over de jongerenadministratie en biometrie.	De jji heeft een procesbeschrijving jongerenadministratie die voorziet in een werkwijze met controlemomenten voor het invoeren van persoons- en insluitingsgegevens.
		Er is een procesbeschrijving biometrie die voldoet aan de landelijke voorschriften.
C	Er is controle op de rechtmatige insluiting van de jeugdige.	De jongerenadministratie controleert elke invoering van een vonnis of beslissing en de vaststelling van de identificatie van de jeugdige. Bovendien wordt de invoering van een vonnis of beslissing en de vaststelling van de identificatie van de jeugdige door de jongerenadministratie nogmaals gecontroleerd door een leidinggevende of de directie.

1.2 Huisregels en introductie

(Inter)nationale regelgeving

Art. 35 SMR, artt. 30.1 en 30.2 EPR, artt. 24 en 25 RPJDL en art. 62.3 ERJO regelen dat jeugdigen hun rechten en plichten op een voor hen begrijpelijke wijze uitgelegd krijgen. Jeugdigen dienen bij binnenkomst een schriftelijke versie van de huisregels te ontvangen en een schriftelijke beschrijving van hun rechten en plichten in een taal die ze begrijpen. Tevens dienen ze geïnformeerd te worden over het adres van de instanties die bevoegd zijn om klachten te ontvangen en de organisaties die juridische bijstand kunnen verlenen. Art. 62.4 ERJO voegt daaraan toe dat informatie over de regels binnen de inrichting tevens bij binnenkomst direct ter beschikking gesteld dient te worden aan de ouders of voogd.

De Bjj (art. 60) volgt de bovenstaande voorschriften: iedere jeugdige moet bij binnenkomst schriftelijk en zoveel mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal op de hoogte worden gesteld van zijn rechten en plichten. In het bijzonder wordt hij daarbij gewezen op de mogelijkheid om een klacht in te dienen en om zich te wenden tot de maandcommissaris van de commissie van toezicht (CvT).

Bij binnenkomst van de jeugdige dienen tevens de ouders of voogd, stief- of pleegouders schriftelijk, voor zover mogelijk in een voor hen begrijpelijke taal, opmerkzaam te worden gemaakt op hun mogelijkheid om aan de jeugdige toegekende rechten (in de artikelen 18, 19 en hoofdstukken XII t/m XV)

mede uit te oefenen. Tenzij de selectiefunctionaris of de beklag- of beroepscommissie van oordeel is dat zwaarwegende belangen van de jeugdige zich daartegen verzetten (art. 80 Bjj).

Een jeugdige vreemdeling wordt gewezen op zijn recht om contact op te nemen met de consulaire vertegenwoordiger van zijn land (art. 61 lid 5 Bjj).

De directeur van de inrichting is volgens art. 4 Bjj verplicht om de huisregels voor zijn inrichting vast te stellen.

De structuur en inhoud van de huisregels zijn dwingend vastgelegd in de ministeriële regeling model huisregels justitiële jeugdinrichtingen. Afzonderlijke huisregels dienen in te gaan op onderwerpen als: binnenkomst; perspectiefplan; gebruik kamer en persoonlijke bezittingen; dagprogramma; verzorging; contact met de buitenwereld; verlof; scholings- en trainingsprogramma/proefverlof; controle, ordemaatregelen en straffen; bemiddeling, beklag en beroep.

Uitvoeringsbeleid

DJI heeft geen uitvoeringsbeleid over de huisregels in jji's. De basishandleiding YOUTURN, 2009 geeft een kader voor de introductie in de jji. YouTurn schrijft o.a. voor dat de jji de eerste dag contact legt met de ouders en verzorgers om ze te informeren en betrekken (in hoofdstuk 2 bij de criteria screening en bejegening komt de YOUTURN werkwijze uitgebreider aan de orde).

Aanvullende verwachtingen

Hoewel de beschikbaarheid van schriftelijke huisregels van grote waarde is, zijn lang niet alle jeugdigen erop ingesteld of in staat om schriftelijke informatie goed tot zich te laten doordringen. Daarom is het van belang dat er direct na binnenkomst een introductiegesprek plaatsvindt met jeugdigen waarin de gang van zaken binnen de inrichting wordt uiteengezet en waarbij gewezen wordt op de functionarissen tot wie ze zich bij problemen kunnen wenden. Bij voorkeur heeft de inrichting de huisregels (of een uittreksel daarvan) in de taal beschikbaar die de jongere machtig is. Om een minimum norm te stellen heeft de ISt Engels als uitgangspunt gekozen omdat dit een veel geleerde buitenlandse taal is naast de moedertaal. Als uit ervaring blijkt dat bijvoorbeeld Arabisch of Spaans meer aansluit bij de doelgroep die de jji huisvest dan verdienen deze vertalingen uiteraard de voorkeur.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De jji informeert jeugdigen, hun wettelijk vertegenwoordigers en ouders actief over de gang van zaken en de rechten en plichten in de inrichting.	Jeugdigen krijgen bij binnenkomst de huisregels met een beschrijving van hun rechten en plichten op schrift in een taal die ze begrijpen. Ook de ouders en wettelijk vertegenwoordigers krijgen schriftelijk informatie over de regels die in de inrichting gelden.
		Aan jeugdigen die niet kunnen lezen of de schriftelijke neerslag van de regels niet kunnen begrijpen, worden deze regels zodanig uitgelegd dat de jeugdigen deze volledig kunnen begrijpen.
		Met binnenkomende jeugdigen vindt direct na binnenkomst een introductiegesprek plaats waarin de gang van zaken in de inrichting mondeling wordt toegelicht. Zonodig zet de jji daarbij een tolk in.
		De mentor van een jeugdige legt op de eerste dag contact met de ouders/verzorgers en maakt afspraken over het vervolgcontact. De mentor blijft het vaste aanspreekpunt voor de ouders/verzorgers.
		Jeugdigen zijn tevreden over de manier waarop de jji hen bij binnenkomst over de gang van zaken

		en hun rechten en plichten in de inrichting informeert.
B	De jji heeft beleid over het informeren van jeugdigen over hun rechten en plichten.	De huisregels zijn actueel en beschrijven in ieder geval de onderwerpen uit het model huisregels justitiële jeugdinrichtingen.
		De huisregels zijn op zijn minst ook in het Engels beschikbaar.
		Er zijn actuele procedures over de introductie van binnenkomende jeugdigen.
C	Op de uitvoering van de introductieprocedure vindt controle plaats.	Of de introductiegesprekken daadwerkelijk en tijdig plaatsvinden wordt gecontroleerd, bijv. door een leidinggevende.

1.3 Activiteitenprogramma

(Inter)nationale regelgeving

De jeugdinrichting dient een aanbod te hebben aan zinvolle activiteiten voor jeugdigen die bijdragen aan hun terugkeer in de maatschappij (art 12 RPJDL, CRC/GC no.10/89, artt. 13.5, 26.1 en 2 Beijing rules, art. 76.1 en 2 ERJO)

Duur gemeenschappelijke activiteiten

Art. 80 ERJO stelt dat het regime alle jeugdigen de gelegenheid moet bieden om dagelijks net zoveel uren buiten de eigen kamer door te brengen als nodig is voor voldoende niveau van sociale interactie. In art. 22 Bjj is geregeld dat jeugdigen in inrichtingen in groepen verblijven en deelnemen aan gemeenschappelijke activiteiten gedurende ten minste 77 uren per week waarvan ten minste acht en een half uren per dag. De jeugdigen houden zich gedurende de voor de nachtrust bestemde uren in hun kamer op, tenzij zij als onderdeel van het regime van de inrichting deelnemen aan meerdaagse activiteiten buiten de inrichting. De ministeriële regeling model huisregels justitiële jeugdinrichtingen geeft bovendien aan dat het dagprogramma alles omvat van de tijd van opstaan 's morgens tot de tijd van het naar bed gaan 's avonds.

Toegang tot onderwijs

Ieder kind heeft recht op onderwijs (art. 28.1 IVRK). En in een jeugdinrichting verdient onderwijs de voorkeur boven arbeid (art. 78.1 ERJO, art. 71.5 SMR, art. 26.5, 28.1, 28.3 EPR) Het activiteitenprogramma voor jeugdigen dient gericht te zijn op onderwijs, persoonlijke en sociale ontwikkeling, beroepsopleiding en reïntegratie in de samenleving. Bovendien mag een jeugdige geen leerachterstand oplopen door zijn insluiting (art. 38, 39 en 42 RPJDL, artt. 77 en 78 ERJO en art. 71.5 SMR en artt. 26.1, 26.6 Beijingrules). Het onderwijs dient gericht te zijn op de ontplooiing van het kind en respect voor mensenrechten en voor de eigen culturele identiteit (art. 29 IVRK). Jeugdigen dienen bij voorkeur naar een plaatselijke school of trainingscentrum buiten de inrichting te gaan. Indien dit niet mogelijk is, zal onderwijs en training in de inrichting worden gegeven onder auspiciën van externe (beroeps)onderwijsinstellingen (art. 78. 1 en 2 ERJO). Jeugdigen moeten een diploma kunnen behalen waaruit niet blijkt dat zij gedetineerd zijn geweest (art. 40 RPJDL) Art. 38 RPJDL stelt bovendien dat er extra aandacht moet zijn voor jeugdigen van buitenlandse afkomst en voor jeugdigen die analfabeet zijn of cognitieve of leerachterstand hebben.

Op grond van art. 52 Bjj is een jeugdige verplicht tot het volgen van onderwijs dan wel tot het deelnemen aan andere activiteiten in het kader van zijn pedagogische vorming. De directeur draagt zorg voor de beschikbaarheid van onderwijs en andere activiteiten in het kader van de pedagogische vorming.

De jeugdinrichting dient te beschikken over een beschrijving van het onderwijsaanbod met alle bijzonderheden, zoals leerinhouden, modules, toetsen, certificaten en methodes. Het onderwijs wordt gegeven door een daartoe bevoegde persoon, het onderwijs maakt deel uit van het perspectiefplan en dit plan is richtinggevend voor het onderwijs. Elke jeugdige krijgt een intake ten behoeve van het onderwijs en de intake omvat de nulmeting van de onderwijssituatie (artt. 63, 64 Rjj).

Werk

Voor zover dit van toepassing is in de JJI: dient de inrichting voldoende werk aan te bieden. Dit dient betaald werk te zijn dat een educatieve waarde heeft en waarvan een stimulerende werking uitgaat. En als jeugdigen tijdens werktijd aan regimesactiviteiten deelnemen dan worden ze doorbetaald (art. 82 ERJO, artt. 18, 45, 46 RPJDL, art. 26 EPR). Er kan echter van jeugdigen niet verlangd worden dat ze werk verrichten (art. 32 IVRK).

Vrije tijd

Volgens art. 31 van het IVRK heeft een kind recht op rust en vrije tijd, om te spelen en op recreatie, en om deel te nemen aan activiteiten over kunst en cultuur. Art. 47 RPJDL stelt ook dat jeugdigen die ingesloten zijn recht hebben op dagelijkse vrijetijdsbesteding en dat kunst en handvaardigheid daar deel uit van moeten kunnen maken. De inrichting dient te voorzien in zinvolle activiteiten in het weekend en tijdens de vakantieperiode. Volgens het commentaar bij art. 80.1 ERJO dient een inrichting vier tot zes uur per dag van het dagprogramma te besteden aan recreatie. Artt. 53.3 en 53.4 Bjj geven de jeugdige het recht op dagelijkse recreatie/ deelname aan recreatieve activiteiten gedurende tenminste twee uren per dag. Die twee uren kunnen ingevuld worden met vrije tijd of met een georganiseerde activiteit. De inrichting dient de jeugdigen ook mogelijkheden te bieden tijdens de recreatie door een aanbod in spellen, culturele activiteiten en hobbybeoefening (art. 27.6 EPR en art. 77m ERJO)

Sport en verblijf in de buitenlucht

Sport en verblijf in de buitenlucht worden tegelijk beschreven omdat internationale wet- en regelgeving ze niet volledig scheidt. Artt. 25.2, 53.3, 53.5 en 59.1 Bjj, art. 27.1 EPR, art. 21.1 SMR schrijven voor dat een jeugdige het recht om dagelijks (minimaal een uur) in de buitenlucht verblijven en dat dit niet aaneengesloten hoeft te zijn. Volgens art. 81 ERJO dienen jeugdigen regelmatig voor tenminste twee uur per dag 'exercise' aangeboden te krijgen en tenminste één uur daarvan dient, indien het weer dit toelaat, in de buitenlucht te worden aangeboden. Uit de toelichting bij art. 81 ERJO blijkt dat sportactiviteiten onder 'exercise' vallen, maar dat het hier niet toe beperkt is. Volgens art. 47 RPJDL zou tijdens de 'daily free exercise' voorzien dienen te worden in 'recreational and physical training'.

Uit de toelichting bij art. 81 ERJO blijkt ook dat jeugdigen meer uren 'exercise' per dag moet worden aangeboden dan volwassenen. Jeugdigen hebben volgens art. 53.2 Bjj recht op lichamelijke oefening en het beoefenen van sport gedurende tenminste tweemaal drie kwartier per week (dit is gelijk aan het aanbod van volwassenen). Verder blijkt uit de toelichting dat indien het weer het niet toelaat er voorzieningen getroffen dienen te worden voor 'exercise' binnen. Ook zou ten behoeve van deze activiteiten voorzien dienen te worden in voldoende ruimte, installaties en materiaal (art. 21.2 SMR).

Bibliotheek

Iedere justitiële jeugdinrichting dient te voorzien in de mogelijkheid voor jeugdigen om een bibliotheek te bezoeken die is toegerust met voldoende educatieve en recreatieve bronnen, boeken, tijdschriften en andere media. De inrichting dient jeugdigen ook zoveel mogelijk te stimuleren om gebruik te

maken van de aangeboden faciliteiten (art. 41 RPJDL en art. 28.5 EPR). Iedere jeugdige heeft recht op het wekelijks bezoek aan een bibliotheekvoorziening en om, voor eigen rekening, kennis te nemen van het nieuws (art. 53.1 Bjj).

Bijzondere bestemmingen

De wettelijke basis voor bijzondere bestemmingen is neergelegd in 8 lid 2 t/m 5 Bjj, nadere regelgeving over de bijzonder bestemmingen staat in art. 22 Bjj. De Bjj schrijft voor dat jeugdigen op een intensieve zorg of behandelafdeling of op de individuele trajectafdeling door de week minimaal zes uren en in het weekend minimaal vier uren deel aan gemeenschappelijke activiteiten hebben (per week minimaal 38 uur). Het gezamenlijke activiteitenprogramma is korter omdat het hier gaat om jeugdigen die minder goed kunnen functioneren in een groep en moeite hebben met gemeenschappelijke activiteiten.

Nachtdetentie

In art. 493.3 Sr is de wettelijke basis neergelegd voor nachtdetentie. Hierin staat dat voor de inverzekeringstelling of voorlopige hechtenis een geschikte plaats aangewezen kan worden. Bij nachtdetentie heeft een jeugdige een dagprogramma buiten de inrichting.

Uitvoeringsbeleid

DJI heeft geen uitvoeringsbeleid voor de duur of de invulling van het dagprogramma van reguliere leefgroepen. DJI heeft wel uitvoeringsbeleid over het dagprogramma voor bijzondere bestemmingen en nachtdetentie.

Bijzondere bestemmingen voor intensieve zorg

Nederland kent vier soorten bijzondere bestemmingen voor jeugdigen namelijk de Individuele Trajectafdeling (ITA), de Forensische observatie en begeleidingsafdeling (FOBA), de (Very) Intensive Care afdeling (VIC) en de observatie afdeling het Forensisch Consortium Adolescenten (ForCA). De ITA is een landelijke bestemming voor jongens met een Pij-maatregel of een jeugddetentie met een strafrestant van minimaal zes maanden voor wie een groepsgerichte benadering, zoals gehanteerd op de reguliere langverblijfgroepen in jji's, contraproductief is gebleken (herziene PvA ITA oktober 2010, concept). De VIC-doelgroep betreft jeugdigen tussen de 12 en 23 met chronisch psychiatrische problemen in combinatie met (zeer) ernstige gedragsproblemen en/of een licht verstandelijke handicap (VIC productspecificatie 2006). Op de FOBA worden jeugdigen geplaatst die acute psychiatrische zorg nodig hebben. De ForCA observatieafdeling is een samenwerkingsverband tussen justitiële jeugdinrichtingen, centra voor kinder- en jeugdpsychiatrie en instellingen voor wetenschap en onderzoek. De doelstelling van ForCA is om beter zicht te krijgen op jongeren die in een justitiële jeugdinrichting (JJI) geplaatst zijn in het kader van een PIJ maatregel

De ITA heeft twee luchtmomenten op een dag in plaats van één en de invulling van zowel scholing en arbeid als de sport- en recreatiemomenten is vraaggericht in plaats van aanbodgericht. De eigen kamer is de primaire leefruimte van de jeugdigen. Wanneer zij op kamer verblijven wordt ook aan de ontwikkeling van de jeugdigen gewerkt.

Voor jeugdigen op de VIC geldt dat zij recht hebben op het in de Beginselenwet vastgelegde basispakket. Aangezien de jeugdigen op deze afdeling voor intensieve behandeling verblijven omdat zij extra begeleiding nodig hebben (Bjj artikel 22b), mag worden verwacht dat zij meer (individuele) activiteiten en behandeling krijgen aangeboden dan uitsluitend de minimale zes uur gemeenschappelijke activiteiten zoals in de wet vastgelegd.

Nachtdetentie

Als een jeugdige nachtdetentie ondergaat dan maakt de inrichting afspraken met de instelling(en) waar de jeugdige overdag verblijft. Dit kan een school (of stageplaats), werk of een instelling voor dagbehandeling zijn. Deze afspraken zijn vastgelegd in een contract. De jeugdige is verplicht om een contract met de afspraken te ondertekenen. De jji zoekt regelmatig contact met de instelling voor dagbesteding over het verloop van de dagbesteding. (beleidskader nachtdetentie, 2010).

Aanvullende verwachtingen

De Ist verwacht dat iedere jeugdige zijn/ haar dagprogramma kan inzien. Uitval van activiteiten bijvoorbeeld t.g.v. vacatures of (ziekte)verlof van inrichtingspersoneel moet zoveel mogelijk worden voorkomen, bijvoorbeeld door te voorzien in tijdige personele vervanging. De Ist is van mening dat bij uitval van gemeenschappelijke activiteiten de jeugdigen een alternatief moet worden geboden. Insluiten op kamer is geen alternatief.

De Ist verwacht bovendien dat de jji ouders/verzorgers actief betreft in het activiteitenprogramma.

De kwaliteitsnormen die de Inspectie voor het Onderwijs hanteert kunnen als de IvhO deelneemt aan de doorlichting ook bij dit criterium aan de orde komen:

- De school heeft een heldere intakeprocedure waarbij voorgeschiedenis en toekomstige schoolloopbaan expliciet worden vastgelegd samen met de jeugdige.
- De school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen aan de hand van de ontwikkelingsbehoeften van individuele jeugdigen.
- Voor leerlingen van wie gegevens beschikbaar zijn wordt de beginsituatie vastgesteld.
- CvB bepaalt voor alle leerlingen de beginsituatie.
- Voor alle leerlingen is er een leerlingvolgsysteem en op basis van dit systeem wordt het onderwijs vormgegeven.
- De school heeft een aanbod en aanpak die past bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen verwoord in het perspectiefplan.
- Bespreken en evalueren van de handelingsplannen is ingebed in de overlegstructuur van de school.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Het activiteitenprogramma voldoet aan de minima en vindt dagelijks uitvoering.	Jeugdigen verblijven overdag in groepen en hebben ten minste 8,5 uren per dag gemeenschappelijke activiteiten. (per week minimaal 77 uur). Op afdelingen voor intensieve zorg krijgen jeugdigen per dag meer dan zes uur (individuele) activiteiten en behandeling.
		Het dagprogramma van jeugdigen is gericht op onderwijs. Het onderwijs maakt deel uit van het perspectiefplan en dit plan is richtinggevend voor het onderwijs. De inrichting heeft een onderwijsaanbod dat is afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en dat onder auspiciën is van een externe onderwijsinstelling. Het onderwijs wordt gegeven door een daartoe bevoegde persoon. Elke jeugdige krijgt een intake ten behoeve van het onderwijs en de intake omvat de nulmeting van de onderwijssituatie. Jeugdigen moeten een diploma kunnen behalen waaruit niet blijkt dat zij gedetineerd zijn geweest.
		Voor jeugdigen die niet meer leerplichtig zijn en geen onderwijs willen volgen, is er een passend en educatief werk/stageaanbod tegen betaling waarbij de jeugdige zich kan voorbereiden op de

		arbeidsmarkt. Jeugdigen met nachtdetentie hebben een dagbesteding buiten de jji. De jeugdigen ondertekenen een contract met afspraken over de dagbesteding. Jeugdigen worden daadwerkelijk in de gelegenheid gesteld om minimaal één uur per dag netto in de buitenlucht te verblijven. Op de ITA is dit verdeeld over twee momenten. Jeugdigen hebben dagelijks minimaal twee uur de gelegenheid tot sport- en spelactiviteiten. Hieronder vallen in ieder geval tweemaal drie kwartier per week sport onder begeleiding van een instructeur. Jeugdigen hebben dagelijks twee uur vrijetijdsbesteding waar kunst en handvaardigheid deel uit van moeten kunnen maken. De inrichting dient te voorzien in zinvolle activiteiten in het weekend en tijdens de vakantieperiode. Jeugdigen kunnen wekelijks de bibliotheek bezoeken. De bibliotheek beschikt over juridische, buitenlandse en religieuze lectuur, educatieve en recreatieve bronnen, boeken, tijdschriften en andere media. Ten behoeve van de activiteiten sport en spel, handvaardigheid, etc. voorziet de JJI in voldoende ruimte, installaties en materiaal. Er zijn zowel binnen als buiten mogelijkheden om de sporten. De jji betreft ouders/verzorgers bij het activiteitenprogramma. Bij uitval van gemeenschappelijke activiteiten worden jeugdigen niet ingesloten en biedt de jji compenserende gemeenschappelijke activiteiten.⁴ Jeugdigen zijn tevreden over de aard van het onderwijs, stage, de sportfaciliteiten, de bibliotheekvoorziening en de recreatiemogelijkheden.
B	Het gemeenschappelijk activiteitenprogramma is vastgelegd en dit voldoet aan het wettelijk minimum of indien ruimer het uitvoeringsbeleid.	De duur van het activiteitenprogramma en van de netto uren voor activiteiten is conform de wettelijke en uitvoeringsminima. Er is voor alle afdelingen een actueel activiteitenprogramma vastgelegd dat inzichtelijk is voor belanghebbenden. De jeugdinrichting dient te beschikken over een beschrijving van het onderwijsaanbod van de aan hen verbonden school met alle bijzonderheden, zoals leerinhouden, modules, toetsen, certificaten en methodes.
C	De uitvoering van het activiteitenprogramma wordt gecontroleerd, en zonodig bijgesteld.	De jji monitort de uitval van onderwijs, sport, bibliotheek en andere geprogrammeerde activiteiten en op basis van de uitkomsten daarvan past zij het dagprogramma aan. Voor jeugdigen in nachtdetentie heeft de jji contact met de instelling waar de jeugdige overdag verblijft over de uitvoering van het dagprogramma.

⁴ Hetzelfde geldt voor jeugdigen die wegens ziekte of handicap niet kunnen deelnemen.

1.4 Accommodatie

(Inter)nationale regelgeving

Scheiding van volwassenen

Jeugdigen dienen gescheiden van volwassen ingesloten te worden in speciaal daartoe bestemde jeugdinrichtingen (art. 37 IVRK, art. 59.1 ERJO, art. 13.4 Beijingrules, en art. 10.3 BuPo). De general comment no. 10 bij het IVRK geeft hier nadere uitleg aan. Het samenplaatsen van jeugdigen met volwassenen brengt hun veiligheid en welzijn in gevaar. Bovendien heeft het een negatieve invloed op hun kansen op een leven zonder criminaliteit en hun reïntegratie in de maatschappij. Het opsluiten van jeugdigen wijkt af van de wijze waarop volwassenen ingesloten worden. De toevoeging dat samenplaatsing met volwassenen in bepaalde uitzonderingssituaties is toegestaan als het in het belang van het kind is, moet volgens het Comité zeer strikt worden geïnterpreteerd (GC No. 10/85 bij het IVRK). Nederland heeft een voorbehoud gemaakt bij deze bepaling van het IVRK om te kunnen vasthouden aan de mogelijkheid van toepassing van het volwassenenstrafrecht op 16- en 17-jarigen (zoals vastgelegd in artikel 77b Sr) en hen te kunnen detineren in een volwasseneninrichting (zie ook RSJ advies 'Jeugdstraiproces: toekomstbestendig').

Scheiding jongens en meisjes

Art. 60 ERJO en art. 8 SMR stellen dat jongens en meisjes in gescheiden inrichtingen of op gescheiden afdelingen binnen een inrichting verblijven. Dit laat echter onverlet dat meisjes en jongens gezamenlijk aan activiteiten deel dienen te kunnen nemen. Art. 12.4 Bjj maakt het mogelijk dat jongens en meisjes in een behandelsetting bij elkaar geplaatst worden.

Scheiding veroordeelden en niet veroordeelden

Veroordeelden en niet veroordeelden dienen op gescheiden afdelingen te verblijven. (art. 17 RPJDL, artt. 8 en 85 SMR) Volgens art. 113.2 ERJO zouden preventief gehechte jeugdigen op hun verzoek wel met veroordeelde jeugdigen aan activiteiten deel kunnen nemen.

Vormgeving van de inrichting

De vormgeving van de inrichting en de omgeving stroken met de rehabilitatiedoelstelling van residentiële behandeling en houden rekening met de behoefte van de jeugdige aan privacy met mogelijkheden voor zintuiglijke stimulering, met mogelijkheden tot omgang met leeftijdsgenoten, sportbeoefening, lichaamsbeweging en vrijetijdsbesteding (art. 32 RPJDL, 9th General Report [CPT/Inf (99) 12]CPT 29). Inrichtingen moeten verschillende leefgroepen hebben om tegemoet te komen aan de verschillende noden van de jeugdigen en de specifieke redenen van hun opsluiting. De inrichting is ingedeeld in kleine leefgroepen, *small style family units* (art. 53 ERJO).

De accommodatie voor jeugdigen moet menswaardig zijn, rekening houden met privacy voor de jeugdigen en voldoen aan gezondheidseisen. Er moet aandacht zijn voor zaken als ventilatie, verwarming en de grootte van het verblijf. Jeugdigen dienen bovendien te beschikken over een eigen

slaapkamer⁵. Jeugdigen hebben ook de beschikking over persoonlijke spullen. De inrichting moet bovendien voldoende natuurlijk licht en verlichting hebben (art. 63 ERJO en artt. 10 en 11 SMR).

De ministeriële Regeling Eisen kamer justitiële jeugdinrichtingen blijft binnen deze algemene eisen en omschrijft waaraan de individuele verblijfsruimten moeten voldoen, w.o.:

- vloeroppervlak cel minstens 10 m²; breedte minimaal 2m; hoogte minstens 2,5m (met een marge van 10%);
- raamoppervlak minstens 0,75m²;
- voldoende ventilatie en verwarming;
- af te schermen toilet- en wasgelegenheid;
- verplichte celinventaris.

Bij het toilet bevindt zich een ventilatierooster. Indien de kamer zelf niet voorzien is van een douche, dan is dat elders in de inrichting in voldoende mate voor de jeugdige beschikbaar.

Uit de CPT standards blijkt dat jeugdigen de gelegenheid moeten hebben om buiten bij activiteiten te kunnen schuilen bij slecht weer (General Report [CPT/Inf (92) 3 standard 48]).

Art. 35 RPJDL en art. 43.1 SMR schrijven voor dat de inrichting het geld en de goederen waarover de jeugdige niet mag beschikken in de inrichting veilig bewaart en dat de jeugdige een inventarisatielijst tekent met daarop de goederen die de jji bewaart.

Hygiëne

De ruimten waar jeugdigen verblijven (incl. keukens, douches; toiletruimte etc.) moeten schoon en verzorgd zijn. Jeugdigen moeten zichzelf en hun kleding schoon kunnen houden en de inrichting moet hen hierin begeleiding bieden. Beddengoed wordt regelmatig verschoond. Deze eisen zijn vastgelegd in artt. 12-19 SMR, artt. 63.1, 65, 66 en 67 ERJO en artt. 31, 33, 34, 36 RPJDL. Volgens art. 65.3 ERJO dienen jeugdigen, voor zover mogelijk, dagelijks te kunnen douchen. Art. 49.4 Bjj geeft aan dat de directeur van de inrichting jeugdigen in staat moet stellen om uiterlijk en lichamelijke hygiëne naar behoren te verzorgen. In het model huisregels is een paragraaf gewijd aan gebruik en onderhoud van kleding en persoonlijke verzorging. De regels zijn conform de Bjj en geven geen uitzondering op dit onderdeel.

Art. 26 SMR vereist dat de arts toezicht houdt op de hygiëne in de inrichting. Hij behoort de directeur daarover te adviseren. Zie ook het 3rd General Report [CPT/Inf (93) 12] standard 53.

Uitvoeringsbeleid

De jeugdinrichting maakten voor 2010 onderscheid in plaatsingen in het kader van opvang of behandeling. Jeugdigen in preventieve hechtenis of met een jeugddetentie verbleven gescheiden van jeugdigen die in het kader van behandeling waren geplaatst (met een civielrechtelijke titel of de PIJ maatregel). Met het besluit tot scheiding van civielrechtelijk en strafrechtelijk geplaatste jeugdigen maken de justitiële jeugdinrichtingen een onderscheid

⁵ Meerpersoonscelgebruik bij jeugdigen is alleen mogelijk als dit in het belang van de jeugdigen is en als de jeugdigen hier mee instemmen.

in kort- en langverblijvende jeugdigen. De plaatsing is dus niet zoals internationale regelgeving dit voorstelt gebaseerd op het onderscheid in een uitgesproken veroordeling. Het programma van Eisen voor een jji van DJI uit 2007 schrijft voor dat een kamer een oppervlakte van 12 m² moet hebben. In 2008 heeft de Dienst Justitiële Inrichtingen richtlijnen technische hygiënezorg opgesteld. Door middel van implementatiebijeenkomsten zijn de justitiële inrichtingen hiermee bekend gemaakt.

Aanvullende verwachtingen

In het toetsingskader veiligheid jji's 2007 is nader uitgewerkt hoe de leefafdelingen als *small style family units ingericht* zouden moeten zijn. De leefruimtes hebben kenmerken van een huiselijk interieur (bijv. zithoek, eettafel, TV). De leefruimtes hebben een uitnodigend karakter voor jeugdigen en groepsleiding. De fysieke inrichting, aankleding en verzorging van de leefruimtes is onderwerp van gesprek tussen jeugdigen en medewerkers en wordt zo nodig verbeterd en bijgesteld (toetsingskader veiligheid jji 2007)

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De inrichting is geschikt voor de huisvesting van jeugdigen. De regels over de scheiding van doelgroepen worden gerespecteerd. In de accommodatie is er zichtbare aandacht voor onderhoud en hygiëne.	Jeugdigen worden niet samengeplaatst met volwassenen. Zij verblijven in daartoe aangewezen jeugdinrichtingen (tenzij het in het belang van de jeugdige is om in een inrichting voor volwassenen te verblijven).
		Tenzij het een behandelsetting is, verblijven meisjes en jongens gescheiden van elkaar in afzonderlijke inrichtingen of op gescheiden afdelingen,. Zij dienen echter wel gezamenlijk aan activiteiten deel dienen te kunnen nemen.
		Veroordeelde en niet veroordeelde jeugdigen verblijven gescheiden van elkaar in afzonderlijke inrichtingen of op gescheiden afdelingen. Zij dienen echter wel gezamenlijk aan activiteiten deel te kunnen nemen.
		De inrichting is geschikt voor plaatsing van jeugdigen. Zo beschikt ze over materiële mogelijkheden voor sport en ontspanning (gymzaal, buitensportveld, etc.).
		De leefruimtes zijn ingericht als family style unit met kenmerken van een huiselijk interieur (bijv. zithoek, eettafel, TV). De leefruimtes hebben een uitnodigend karakter voor jeugdigen en groepsleiding.
		De individuele verblijfsruimtes (kamers) voldoen minimaal aan de eisen van de ministeriële regeling kamer justitiële jeugdinrichtingen. Bij nieuwbouwinrichtingen (na 2007) zijn de kamers minimaal 12m ² conform het PvE jji 2007.
		Tijdens verblijf in de buitenlucht kunnen jeugdigen bij slecht weer ergens schuilen.
		Goederen waarover een jeugdige niet mag beschikken in de inrichting bergt de inrichting veilig op en de jeugdige tekent een inventarisatielijst met daarop de goederen die de jji bewaart.
		De gehele accommodatie geeft blijk van zichtbare aandacht voor onderhoud en hygiëne; De leefruimtes maken een verzorgde indruk, ze zijn opgeruimd, ordelijk en schoon. Jeugdigen worden betrokken bij het op orde houden van de ruimtes.
		Jeugdigen kunnen zich zoveel mogelijk dagelijks douchen. In ieder geval na afloop van fysieke

		inspanningen. Jeugdigen kunnen hun kleding wekelijks wassen en ontvangen wekelijks schoon beddengoed.
B	De inrichting heeft beleid over accommodatie er zijn voorschriften vastgelegd ten behoeve van het handhaven van de hygiëne in de inrichting.	De regels die de inrichting hanteert voor de accommodatie zijn conform (inter)nationale regelgeving. De inrichting heeft regels over het wassen van kleding, voor het verschonen van beddengoed, voor het douchen en voor het schoonhouden van cellen en gemeenschappelijke ruimtes.
C	De geschiktheid van het gebouw voor jeugdigen, het onderhoud van en de hygiëne in de inrichting worden stelselmatig gecontroleerd.	De fysieke inrichting, aankleding en verzorging van de leefruimtes is onderwerp van gesprek tussen jeugdige en medewerkers en wordt zo nodig verbeterd en bijgesteld. De staat van onderhoud en de hygiëne van de inrichting worden stelselmatig door functionarissen (waaronder de Medische dienst) gecontroleerd waarbij incidenteel ook van de inrichting onafhankelijke derde instanties zoals de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) voor advies zijn betrokken.

1.5 Voeding en winkel

(Inter)nationale regelgeving

Voeding

De voeding van jeugdigen dient kwalitatief en kwantitatief voldoende te zijn. Het dient voldoende voedingswaarde te bevatten en het dient gezond te zijn. Voeding dient hygiënisch bereid en geserveerd te worden. Per dag krijgt een jeugdige drie maaltijden met steeds een redelijke interval tussen de maaltijden (art. 68 lid 1 en 2 ERJO en art. 20.1 SMR) Art. 37 RPJDL geeft bovendien aan dat maaltijden op normale/gangbare tijden aangeboden dienen te worden.

Bij het verstrekken van voeding moet rekening gehouden worden met de leeftijd van jeugdigen, hun gezondheid, psychische gesteldheid, geloof, cultuur en de activiteiten die ze in de inrichting ontplooien (art. 68.1 ERJO). Voor jeugdigen bij wie dit medisch geïndiceerd is biedt de inrichting een speciaal dieet (art. 49 RPJDL). Artt. 47.4 sub a en 49 lid 1 en 3 Bjj bepalen ook dat de directeur van de inrichting bij de voedselverstrekking rekening moet houden met medisch voorgeschreven diëten en met de godsdienstige of levensovertuiging van jeugdigen.

Art. 26 SMR vereist dat de arts toezicht houdt op onder meer de voedselvoorziening in de inrichting. Hij behoort de directeur daarover te adviseren.

Daar waar mogelijk krijgen jeugdigen de gelegenheid om zelf maaltijden te bereiden (art. 68.4 en art. 87 SMR). Volgens het commentaar bij art. 53 ERJO over de vormgeving van de inrichting die zodanig is dat sociale vaardigheden kunnen worden geleerd, is het van belang dat jongeren leren om hun eigen maaltijd te bereiden.

Winkel

Jeugdigen moeten in de gelegenheid worden gesteld om gebruiksartikelen te kunnen kopen (art. 49 lid 5 Bjj). Art. 31.5 EPR geeft aan dat in de inrichting een voorziening moet zijn waar justitiabelen gebruiksartikelen kunnen kopen tegen prijzen die niet substantieel hoger zijn dan in de vrije samenleving.

Uitvoeringsbeleid

De ministeriële regeling model huisregels justitiële jeugdinrichtingen geeft aan dat de inrichting op vaste tijdstippen maaltijden dient te verstrekken en dat de tijden in het dagprogramma vermeld moeten staan. Ook schrijft het model huisregels voor dat jeugdigen een bepaald dieet of aangepaste voeding kunnen krijgen als dat volgens de medische dienst om medische redenen noodzakelijk is.

Bovendien beschrijft het model huisregels voor dat jeugdigen eenmaal per week in de winkel van de inrichting of via een winkelbestellijst van hun eigen geld dingen kunnen kopen, zoals snoepgoed en frisdrank.

De voedingsverstrekking verschilt in de praktijk per inrichting. Sommige jji's hebben een eigen keuken die maaltijden bereidt voor de jeugdigen. Er zijn ook mogelijkheden voor groepsleiding en jeugdigen om zelf maaltijden te kunnen bereiden op de groep. Andere jji's maken gebruik van een cateraar die maaltijden levert. De maaltijd (of de componenten ervan) wordt dan opgewarmd op de leefgroepen. Voor penitentiaire inrichtingen heeft DJI een Programma van Eisen voor de contracten met cateraars. Dit is ook van toepassing op de Rijksjeugdinrichtingen. Hierin staat dat de menu's gevarieerd moeten zijn, dat rekening gehouden moet worden met vegetarische en religieuze achtergronden en dat de warme maaltijd naast een hoofdgerecht in ieder geval uit een voor- of nagerecht dient te bestaan.

Aanvullende verwachtingen

In het kader van de voorbereiding van de terugkeer in de maatschappij vindt de Ist het van belang dat de jji de jeugdigen leert hun eigen maaltijd te bereiden. Bovendien verwacht de Ist dat eetmomenten een groepsactiviteit zijn en dat jeugdige niet worden ingesloten tijdens de maaltijd. Ten aanzien van de winkelvoorziening neemt de Ist de in ogenschouw of het aangeboden assortiment aansluit bij de (kook)voorzieningen die de inrichting biedt en of de winkelprijzen niet substantieel afwijken van die van een doorsnee supermarkt.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De voeding en het assortiment van de winkel is afgestemd op de noodzakelijke behoeften van de jeugdigen en sluit aan bij de faciliteiten die de inrichting biedt.	Jeugdigen ontvangen drie maaltijden per dag; de warme maaltijd bestaat uit meerderde componenten.
		Het aanbod van voeding is gevarieerd en wordt mede bepaald in overleg met de jeugdigen.
		De porties zijn toereikend voor de wensen en behoeften van de gemiddelde jeugdige; de warme maaltijden worden voldoende warm uitgeserveerd.
		Jeugdigen kunnen kiezen voor vegetarische voeding en voeding die aansluit bij hun religieuze achtergrond (halal, koosjer) of culturele achtergrond (bv. rijst).
		Medisch voorgeschreven diëten worden verstrekt.
		Jeugdigen kunnen wekelijks zelf producten kopen en de winkelprijzen sluiten aan bij de gemiddelde prijzen van een doorsnee supermarkt.
		Jeugdigen leren hun eigen maaltijd te bereiden en het nuttigen van de maaltijd is een groepsactiviteit.
		De jeugdigen hebben i.h.a. geen klachten over de voeding, het assortiment van de winkel en de mogelijkheden om het aanbod van voeding te bereiden.
B	De eisen waaraan de voeding en voedingsbereiding moeten voldoen zijn bekend en vastgelegd in aanwijzingen en	De eisen waaraan de voeding(sbereiding) moet voldoen (calorische waarde, eiwitgehalte e.d.) zijn vastgelegd in een cateringcontract of, ingeval de jji beschikt over een eigen keuken, vastgelegd in een interne instructie.

	instructies.	
C	Er vindt controle plaats op de kwantiteit en de kwaliteit van de voeding en op het winkelassortiment.	De samenstelling van maaltijden wordt stelselmatig gecontroleerd door functionarissen (waaronder de Medische dienst) van de jji. Incidenteel vindt controle plaats door een daartoe geëigende onafhankelijke instantie zoals het Voedingscentrum en/of de VWA.

1.6 Maatschappelijk contact

(Inter)nationale regelgeving

Bezoek

Uit de artt. 53.5 en 55 ERJO blijkt dat bij de plaatsing van een jeugdige rekening gehouden dient te worden met de mogelijkheden om vanuit die inrichting contact met familie te onderhouden. Toelichting 87 bij art. 37c IVRK gaat verder en stelt dat jeugdigen geplaatst worden in een inrichting zo dicht mogelijk bij de woonplaats van hun familie. Ingesloten jeugdigen mogen bezoek ontvangen van en mogen telefoneren en corresponderen met verwanten, andere personen en vertegenwoordigers van externe instanties (art. 9 en 37 IVRK, art. 26 Beijingrules, artt. 37, 79 en 80 SMR, artt. 59, 60 en 61 RPJDL's en artt. 53.5 en 83 ERJO, art. 24.4 EPR). Art. 43 van de Bjj geeft aan dat jeugdigen tenminste één uur per week op een in de huisregels vastgestelde tijd en plaats bezoek mogen ontvangen. De CPT vraagt in zijn standaarden aandacht voor relatiebezoek van veraf wonende familieleden. Waar nodig dient dergelijk bezoek flexibele faciliteiten te worden geboden (bv. accumulatie van bezoeken).

Art. 84 ERJO geeft aan dat de bezoekfaciliteiten zodanig moeten zijn dat jeugdigen de familiebanden op een zo normaal mogelijke manier moeten kunnen onderhouden. Uit artikel 86.2 ERJO en art. 58 RPJDL blijkt verder dat indien het niet praktisch is voor een jeugdige die onder een regime valt om regelmatig met verlof te gaan er zorggedragen wordt voor extra of langdurige bezoekmogelijkheden door verwanten en andere personen die een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van de jeugdige kunnen leveren.

Consulaire en rechtskundige bijstand

Jeugdige vreemdelingen moeten worden gewezen op hun recht om contact te leggen met diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers van hun land (art. 105.1 ERJO en art. 38 SMR). Jeugdigen hebben recht op rechtskundige bijstand en advocaten moeten jeugdigen zonder toezicht kunnen bezoeken (art. 120 ERJO). In de Bjj is dit recht eveneens vastgelegd (art. 42 lid 1 onder i jo art. 43 lid 7) een uitzondering vormt de situatie dat een jeugdige een potentieel gevaar vormt voor de bezoeker, er worden dan in overleg met de bezoeker specifieke maatregelen getroffen.

Telefoneren

Art. 62.4 ERJO bepaalt dat de ouders of voogden van de jeugdige direct over de plaatsing in een inrichting geïnformeerd dienen te worden.

Art. 44 Bjj regelt het telefoonverkeer. Jeugdigen hebben tenminste tweemaal per week op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen het recht om gedurende tien minuten één of meer telefoongesprekken te voeren met personen buiten de inrichting; in beginsel op eigen kosten. De directeur kan bepalen dat hierop toezicht wordt uitgeoefend. Ook kan hij bepaalde telefoongesprekken weigeren. Ook deze beperkingen zijn aan voorwaarden gebonden. De inrichting dient rekening te houden met telefonisch contact met relaties in een andere tijdzone (2nd General Report [CPT/Inf (92) 3 standard 51).

Nieuwsvergarig

Jeugdigen dienen de mogelijkheid te hebben regelmatig kennis te nemen van het nieuws door het lezen van kranten, tijdschriften en andere publicaties en door radio te luisteren en tv te kijken (artt. 13 en 17 IVRK, artt. 61 en 62 RPJDL, artt. 39, 90, 85.3 ERJO).

Uitvoeringsbeleid

Het model huisregels geeft ook regels over het maatschappelijk contact. Het model schrijft voor dat bezoek van een advocaat op iedere werkdag mogelijk is, mits één dag tevoren aangemeld.

Aanvullende verwachtingen

Om misverstanden te voorkomen informeert de jeugdinrichting bezoekers van jeugdigen over de bezoekregels, inclusief de toegangscontrole. Jeugdigen kunnen als dat nodig is hun advocaat onverwijld (terug)bellen. Bovendien verwacht de Ist dat jeugdigen kunnen telefoneren tegen redelijke tarieven.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Jeugdigen hebben voldoende mogelijkheden om maatschappelijk contact te onderhouden. ⁶	Jeugdigen kunnen wekelijks minimaal één uur bezoek ontvangen.
		De bezoektijden zijn zodanig (flexibel) dat relaties regelmatig op bezoek kunnen komen. Per saldo kunnen (schoolgaande) kinderen minstens eenmaal per maand hun jeugdige ouder bezoeken.
		De bezoekfaciliteiten zijn zodanig ingericht dat normaal en ongestoord contact van jeugdigen met het bezoek mogelijk is; er zijn voorzieningen om bezoekende kleine kinderen bezig te houden.
		Advocaten van jeugdigen hebben de mogelijkheid tot onbelemmerd contact met hun cliënten. Ze kunnen, mits hun bezoek minimaal een dag tevoren is aangekondigd de jeugdige bezoeken. En de jeugdige wordt in staat gesteld om zijn advocaat onverwijld (terug) te bellen.
		Bezoekers worden mondeling en/of schriftelijk geïnformeerd over de tijdens het bezoek geldende voorschriften (incl. toegangscontrole).
		Direct bij binnenkomst krijgen jeugdigen de gelegenheid om een eerste telefonisch contact te hebben met hun relaties; zonodig op kosten van de inrichting.
		Jeugdigen hebben per week minstens twee maal tien minuten de gelegenheid om te telefoneren tegen redelijke tarieven.

⁶ Deze normen gelden niet onverkort voor jeugdigen aan wie door de rc beperkingen zijn opgelegd.

		Jeugdigen die telefonisch contact willen hebben met relaties in een andere tijdszone of bezoek van veraf wonende relaties hebben hiertoe ook de mogelijkheid.
		Alle jeugdigen hebben de mogelijkheid om kennis te nemen van het nieuws op radio en/of TV. Jeugdigen zonder TV kunnen dat in de leefruimte doen.
		Jeugdigen zijn tevreden over de mogelijkheden om contact te onderhouden met de buitenwereld.
B	De mogelijkheden om telefonisch, of door middel van bezoek contact te onderhouden met relaties zijn vastgelegd en in overeenstemming met de wettelijke eisen.	In het activiteitenprogramma is voorzien in de mogelijkheid om wekelijks tenminste één uur bezoek te ontvangen.
		De mogelijkheden om (minimaal een uur per week) bezoek te ontvangen en de voorschriften waaraan jeugdigen en bezoekers zich daarbij dienen te houden, zijn beschreven in de huisregels. Bezoekers kunnen zich voorafgaand aan het bezoek op de hoogte stellen over de bezoekregels.
		De mogelijkheden om (minimaal twee maal tien minuten per week) te telefoneren zijn beschreven in de huisregels.
		In de huis- of afdelingsregels is vastgelegd dat jeugdigen contact met hun advocaat kunnen opnemen en dat jeugdige vreemdelingen contact kunnen opnemen met diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers van hun land.
C	De mogelijkheden van jeugdigen om maatschappelijk contact te onderhouden wordt gecontroleerd.	De inrichting beziet voor elke jeugdige of deze voldoende gelegenheid en faciliteiten heeft om contact te onderhouden met vrienden en familie en zijn of haar advocaat. Bovendien gaan zij ook na of de mogelijkheden en faciliteiten om op de hoogte te blijven van het nieuws toegankelijk zijn voor de jeugdigen.

1.7 Toegang tot zorg

(Inter)nationale regelgeving

Toegang medische zorg⁷

Elke jeugdige heeft recht op de best mogelijke gezondheid en op gezondheidszorgvoorzieningen (art. 24 IVRK). Deze zorg bestaat uit preventieve en curatieve zorg o.a. inclusief tandheelkundige en oogheelkundige en geestelijke gezondheidszorg (art. 49 RPJDL, art. 69 ERJO, art. 40 EPR). Op grond van art. 22 SMR en art 41.1 EPR dient er tenminste één arts verbonden te zijn aan de inrichting. Een jeugdige moet te allen tijde een arts kunnen raadplegen en een arts dient zieke jeugdigen dagelijks te zien (art. 25 lid 1 SMR, 9th General Report [CPT/Inf (99) 12]). In noodgevallen moet dit direct kunnen (art. 51 RPJDL, art. 41.2 EPR). Art. 47 Bjj beschrijft dat de inrichting er voor zorg moet dragen dat de aan de inrichting verbonden arts regelmatig beschikbaar is voor het houden van een spreekuur en op andere tijdstippen op afroep beschikbaar is.

⁷ Een groot deel van de organisatie van de medische zorg in een jeugdinrichting behoort tot het toezichtsdomein van de Inspectie Gezondheidszorg (IGz). De Ist beziet niet de kwaliteit van de zorg, maar beziet wel in hoeverre de jeugdige toegang heeft tot medische zorg.

Zorgfunctionarissen moeten signalen van mogelijk gewelddadige behandeling van jeugdigen rapporteren (art. 42 lid 3 sub c EPR); De medische dienst heeft extra aandacht voor jeugdigen die zijn afgezonderd (art 70 lid 2 ERJO). De EPR stellen dat afgezonderde gedetineerden dagelijks door de medische staf worden onderzocht.(art. 43.1 EPR)

De jji moet extra aandacht hebben voor de gezondheidsgevaaren die insluiting met zich meebrengen met name in risicovolle periodes zoals bij binnenkomst in de jji en als de jeugdige afgezonderd is. (art. 70 lid 1 en lid 2 ERJO.)

Als de jeugdige ziek is dan informeert de jji de ouders/ verzorgers over gezondheidstoestand van jeugdigen (art. 56 RPJDL).

Art. 48 Bjj stelt dat jeugdigen recht hebben op sociale verzorging en op hulpverlening. Dat betekent onder meer dat de directeur zorg moet dragen voor de beschikbaarheid van gedragskundige hulp.

Artt. 73 en 74 ERJO stellen dat er specifieke aandacht dient te zijn voor de zorg voor: jongere jeugdigen; zwangere meisjes en moeders met kleine kinderen; jeugdigen met een drugs- en of alcoholverslaving; jeugdigen met lichamelijke en psychische gezondheidsklachten; jeugdigen die voor langere tijd zijn ingesloten; jeugdigen die het slachtoffer zijn van lichamelijk, geestelijk of seksueel misbruik; jeugdigen in een sociaal isolement; en andere specifiek kwetsbare dadergroepen.

Jeugdigen moeten bovendien bij binnenkomst medisch onderzocht worden om vast te stellen of ze voorafgaand aan de insluiting mishandeld zijn en om vast te stellen of hun lichamelijke of psychische gesteldheid medische aandacht vraagt (art 62.5 ERJO, art. 50 RPJDL, art. 24 SMR). Dit onderzoek moet op de dag van binnenkomst plaatsvinden (9th General Report [CPT/Inf (99) 12] standard 39).

De verschillende functionarissen die betrokken zijn bij de zorg van jeugdigen zoals de arts, verpleegkundigen, psycholoog en psychiater hebben overleg. Bovendien hebben zij ook overleg met functionarissen als maatschappelijk werk en het onderwijs. Het doel is om tot een integraal plan van zorg te komen (art. 74. 2 ERJO en 9th General Report [CPT/Inf (99) 12]).

Geestelijke zorg

Jeugdigen hebben er recht op om hun godsdienst of levensovertuiging individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden en te beleven. Ze moeten in de jji in staat worden gesteld om deel te nemen aan godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten en persoonlijk contact met geestelijk verzorgers (artt. 14, 30 IVRK, art. 9 EVRM, artt. 6, 41, 42 SMR, art. 4, 48 RPJDL, art. 87 ERJO en art. 46 Bjj).

Art. 46 lid 2 Bjj bepaalt bovendien dat de directeur er zorg voor draagt dat in de inrichting voldoende geestelijke verzorging is die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdigen. Art. 51 van het Reglement justitiële jeugdinrichtingen (Rjj) stelt als eis dat minimaal geestelijke verzorgers van protestantse en rooms-katholieke gezindte en geestelijk verzorgers behorend tot het humanistisch verbond aan de inrichting verbonden zijn. Art. 54 lid 1 van het Rjj geeft aan dat na overleg met de aan de inrichting verbonden geestelijk verzorgers ook verzorgers van een andere gezindte of levensbeschouwing aan de inrichting kunnen worden verbonden.

Uitvoeringsbeleid

Toegang medische zorg

De opvatting van DJI 'zorg buiten is zorg binnen' is uitgewerkt in het volgende uitgangspunt: in de inrichtingen wordt doeltreffende, doelmatige en op de patiënt gerichte gezondheidszorg geboden waarvan de kwaliteit gelijkwaardig is aan de gezondheidszorg in de vrije maatschappij, rekening houdend met de bijzondere situatie van de vrijheidsbeneming. DJI heeft voor de formatie van zorgfunctionarissen een norm gesteld.

- 1 fte verpleegkundige op 50 jongens
- 1 fte verpleegkundige op 33,5 meisjes
- 1 fte arts op 192 jeugdigen
- 1 fte K&J psychiater op 57,5 jeugdigen

Geestelijke zorg

Het is van belang dat jeugdigen in staat worden gesteld om hun godsdienst of levensovertuiging individueel of gezamenlijk vrij te belijden en te beleven. Dat houdt in dat onderscheiden denominaties beschikbaar zijn. Zo dienen bijvoorbeeld praktiserende moslims in staat worden gesteld om dagelijks vijf keer een gebed te verrichten, dient rekening te worden gehouden met verschillende religieuze feestdagen en dient religieus voorgeschreven voedsel, afkomstig van gecertificeerde bedrijven, beschikbaar te zijn.

Aanvullende verwachtingen

De (multidisciplinaire) samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van het overleg van de zorgstaf is beschreven. Daarnaast vindt het psychomedisch- of behandeloverleg structureel plaats. Het psychomedisch- of behandeloverleg maakt structureel onderdeel uit van het inrichtingsbeleid (toetsingskader veiligheid jji's, 2007).

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Jeugdigen hebben tijdig toegang tot de gewenste en/of noodzakelijke geestelijke, medische en psychosociale zorg.	Jeugdigen kunnen, dagelijks op het verpleegkundig spreekuur komen en worden bij doorverwijzing de eerstvolgende werkdag door de arts gezien.
		Gedurende de avond/nacht kunnen jeugdigen bij urgente problematiek rechtstreeks contact hebben met een arts/professioneel triagist.
		Jeugdigen kunnen in acute situaties rekenen op directe tandartshulp.
		De medische staf stelt zich dagelijks op de hoogte van de fysiek-mentale toestand van jeugdigen die in een isoleer- of observatiecel zijn afgezonderd en/of waarbij mechanische middelen zijn toegepast.
		Aanwijzingen dat jeugdigen tijdens detentie slachtoffer zijn van gewelddadig gedrag worden per omgaande gemeld bij de inrichtingsdirectie.
		Jeugdigen voor wie dat geïndiceerd is, hebben toegang tot een psycholoog of psychiater.
		Het psychomedisch- of behandeloverleg vindt structureel plaats met voldoende deelnemers.
		Jeugdigen hebben de mogelijkheid om wekelijks deel te nemen aan godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten zonder dat dit ten koste gaat van deelname aan andere activiteiten.
		Jeugdigen die dat wensen, hebben de mogelijkheid tot individueel contact met hun geestelijk

		verzorger.
		Jeugdigen zijn i.h.a. tevreden over de (tijdige) toegang tot de geestelijke verzorging, de medische zorg (incl. tandheelkundige zorg) en de psychologische zorg.
B	Er zijn procedures m.b.t. de toegang tot de geestelijke, medische en psychosociale zorg die voldoen aan de geldende voorschriften.	De toegang tot zorgfunctionarissen is vastgelegd in de huisregels.
		Er zijn lokale procesbeschrijvingen waarin de toeleiding naar zorgfunctionarissen en het verdere verloop van het interne zorgproces is vastgelegd. Ook de (multidisciplinaire) samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van het overleg van de zorgstaf is beschreven. Het psychomedisch- of behandeloverleg maakt structureel onderdeel uit van het inrichtingsbeleid.
		Er is een regeling voor spoedeisende medische hulp, zowel tijdens als buiten kantooruren.
		De inrichting heeft beleid vastgelegd t.a.v. de opvang van (psychologisch) kwetsbare jeugdigen.
C	Er is controle op de zorg aan jeugdigen	Er is controle op de doorgang van de multidisciplinaire bespreking van zorg aan jeugdigen.
		De inrichting ziet er op toe dat jeugdigen toegang tot zorg hebben en kunnen deelnemen aan activiteiten van de geestelijke zorg. De uitval van deze activiteiten wordt gemonitord.

1.8 Disciplinaire straffen en ordemaatregelen

(Inter)nationale regelgeving

Aanleiding voor een straf of maatregel

Goede orde in een inrichting wordt in eerste instantie gecreëerd door het handhaven van een veilige (en beveiligde) leefomgeving voor de jeugdige door o.a. inzet van de dynamische beveiliging (Art 88 en commentaar ERJO). Disciplinaire straffen en ordemaatregelen zijn bedoeld om de goede orde in een inrichting te waarborgen, het gebruik hiervan is echter een ultimatum remedium. Een jeugdige mag niet bij elke regelovertreding disciplinair gestraft worden. Alleen regelovertrekend gedrag dat een gevaar is voor de goede orde en de veiligheid mag worden gedefinieerd als disciplinair strafwaardig (art 94.2 ERJO en art. 66 RPJDL). Disciplinaire straffen mogen uitsluitend worden opgelegd als er geen ander middel volstaat. Hetzelfde geldt voor ordemaatregelen (artt. 90, 91 en 93 ERJO en artt. 63 en 64 RPJDL)

Soorten disciplinaire straffen en maatregelen

Duidelijk omschreven dient te zijn welke handelingen een disciplinaire overtreding vormen en welke straffen toegestaan zijn (94.3 ERJO). Maatregelen zoals herstelbemiddeling en educatieve opdrachten hebben de voorkeur als een jeugdige de regels in de jji overtreedt (art 94.1 ERJO). Uitsluiting als disciplinaire straf mag alleen worden toegepast indien andere straffen niet effectief zijn en uitsluitend voor een specifieke, zo kort mogelijke periode (art. 95.4 ERJO). Het bezoek van familie kan niet worden stopgezet als vorm van straf en collectieve straffen niet zijn toegestaan (art. 67 RPJDL). Disciplinaire straffen mogen niet zwaarder zijn dan de zwaarte van de overtreding rechtvaardigt en dienen zoveel mogelijk een educatieve impact te hebben (art. 95.1 ERJO). Opsluiting in een afzonderingscel mag geen disciplinaire straf zijn voor een jeugdige (art 95.3 RPJDL). Ook overplaatsing naar een andere JJI mag geen disciplinaire straf zijn (art. 97 ERJO). De verschillende maatregelen (waaronder uitsluiting en afzondering) die de inrichtingsdirecteur kan toepassen, zijn beschreven in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen en maken onderdeel uit van hoofdstuk 10 van de ministeriële regeling model huisregels justitiële jeugdinrichtingen.

De Bjj noemt o.a. het uitsluiten van de jeugdige van het verblijf in de groep of de deelname aan een of meer activiteiten en het plaatsen van de jeugdige in afzondering. (art. 24 Bjj)

Duur uitsluiting

Art. 24 Bjj regelt het uitsluiten van de jeugdige van het verblijf in de groep of de deelname aan een of meer activiteiten:

- indien dit in het belang van de orde of de veiligheid van de inrichting dan wel van een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming noodzakelijk is, of indien dit ter bescherming van de betrokken jeugdige noodzakelijk is, duurt het uitsluiten door de directeur ten hoogste twee dagen, steeds met twee dagen te verlengen door de directeur.
- indien onverwijld tenuitvoerlegging van de maatregel van uitsluiting geboden is kan een personeelslid of een medewerker de maatregel voor ten hoogste 15 uren treffen.
- de maatregel van uitsluiting wordt op de kamer van de jeugdige ten uitvoer gelegd.
- in veel justitiële jeugdinrichtingen wordt de term time-out maatregel gehanteerd. De juridische grondslag voor deze maatregel is art. 23a Bjj. De directeur houdt hiervan aantekening in een register.

Duur afzondering

Art. 25 Bjj geeft, evenals de ministeriële Regeling straf- en afzonderingscel justitiële jeugdinrichtingen(Rsajj) voorschriften met betrekking tot de afzondering van jeugdigen:

- afzondering vindt plaats gedurende maximaal 1 dag voor jeugdigen tot 16 jaar en maximaal 2 dagen voor jeugdigen van 16 jaar en ouder; als ordemaatregel kan de afzondering eenmaal met maximaal 1 dag voor jeugdigen tot 16 jaar en maximaal 2 dagen voor jeugdigen van 16 jaar en ouder verlengd worden (art. 25 lid 3 jo lid 1 jo art. 24 lid 1 onder a en b Bjj). De wet stelt geen maximale termijnen aan de afzondering van jeugdigen ingeval dit geschiedt op verzoek van de jeugdige of indien ziekmelding of ziekte aan de afzondering ten grondslag ligt (art. 25 lid 1 jo art. 24 lid 1 onder c en d Bjj).
- indien onverwijld tenuitvoerlegging van de afzondering geboden is kan een personeelslid of een medewerker de jeugdige voor een periode van ten hoogste 15 uren in afzondering plaatsen. De directeur wordt van deze afzondering onverwijld op de hoogte gesteld.

Hoor- en mededelingenplicht

Aan jeugdigen wordt in een begrijpelijke taal uitgelegd wat de aanleiding is van de straf of maatregel. Jeugdigen worden gehoord en krijgen de gelegenheid zich te verdedigen (desgewenst met hulp van ouders of voogd, stiefouder of pleegouders, tolk, rechtsbijstanddeskundige) (art. 61, Bjj)

Art. 62 Bjj schrijft voor dat jeugdigen, zoveel mogelijk in een begrijpelijke taal, schriftelijk en gemotiveerd worden geïnformeerd over de beslissing.

Voorts is van belang dat de straf en/of maatregel wordt opgelegd door een daartoe bevoegde functionaris die door het bevoegd gezag is aangewezen als (plaatsvervanger van) de directeur. Bepaalde beslissingen kunnen ook genomen worden door afdelingshoofden (art. 4 jo art 61.4 Bjj)

Zorg en verzorging

De directeur draagt er zorg voor dat indien de afzondering in een afzonderingscel langer dan 24 uren duurt, de commissie van toezicht en de aan de inrichting verbonden arts of diens vervanger alsmede de ouders of voogd, stiefouder of pleegouders, de stichting, terstond hiervan in kennis worden gesteld. Indien sprake is van (een vermoeden van) zelfdestructief gedrag wordt de jeugdige tenminste eenmaal per uur gecontroleerd (art. 7 Rsajj); de directeur wordt dagelijks geïnformeerd over de toestand van de afgezonderde jeugdige (art. 5 Rsajj) Jeugdigen die zijn afgezonderd of waarbij

mechanische middelen zijn aangebracht ontvangen regelmatig eten en drinken en worden in de gelegenheid gesteld hun uiterlijk en lichamelijke hygiëne te verzorgen. De medische staf stelt zich dagelijks op de hoogte van hun fysiek-mentale toestand.

Activiteiten tijdens straf of ordemaatregel

Tijdens de uitsluiting van activiteiten of afzondering dient er gepast menselijk contact met de jeugdige te zijn, wordt toegang gegeven tot leesmateriaal en wordt dagelijks minimaal een uur 'exercise' (indien het weer dit toelaat) in de buitenlucht toegekend (art. 95 ERJO en commentaar). Bovendien blijkt dat 'outdoor exercise' als bedoeld in art. 81 ERJO 'should not be restricted as part of a disciplinary punishment'. Tijdens de tenuitvoerlegging van de disciplinaire straf zouden jeugdigen, in ieder geval tijdens 'outdoor exercise' de mogelijkheid moeten hebben om normaal contact te onderhouden met andere jeugdigen in de inrichting. Het gescheiden van andere jeugdigen aanbieden van buitenactiviteiten zou beperkt dienen te worden tot die gevallen waarin de jeugdige een gevaar vormt voor de veiligheid van andere jeugdigen. De Bjj noemt ook de rechten die de jeugdige behoudt bij uitsluiting van activiteiten en gedurende het verblijf in een straf- en afzonderingscel, namelijk luchten (art. 25 lid 2 jo art. 53 lid 5 Bjj) De ministeriële regeling straf- en afzonderingscel justitiële jeugdinrichtingen(Rsajj) noemt bovendien telefoneren en bezoek (art. 15 Rsajj).⁸

Registratie van maatregelen en disciplinaire straffen

De directeur of het betrokken personeelslid of medewerker houdt van de oplegging van de maatregel van uitsluiting, en de verlenging, aantekening in een register. De directeur stelt aan de hand van dit register elke drie maanden de commissie van toezicht van de toepassing van de maatregel op de hoogte en treedt daarover met de commissie in overleg (artt. 24.5, 25.8 Bjj en art. 66 Rjj).

Uitvoeringsbeleid

Bemiddeling bij klachten is bij jeugdinrichtingen het uitgangspunt. Bij alle klachten volgt eerst een poging tot bemiddeling.

Aanvullende verwachtingen

De Ist vormt zich een algemeen oordeel over het straf- en maatregelenbeleid van de inrichting. De Ist is niet toegerust om de billijkheid van individuele disciplinaire straffen of ordemaatregelen tegen jeugdigen vast te stellen. De mogelijkheid die jeugdigen hebben om in beklag en beroep te gaan tegen beslissingen van de inrichtingsdirecteur, voorziet hierin. De Ist stelt overigens wel eisen aan het verblijf in de open lucht. Een verblijf in een overdekte cel met een raam zonder vensterruit beschouwt de Ist niet als een verblijf in de open lucht. Bovendien verwacht de Ist dat de jji zichtbaar aandacht besteedt aan een zorgvuldige communicatie met de jongeren over opgelegde straffen of maatregelen.

Concrete normen en verwachtingen

⁸ De rechten telefoneren en bezoek zijn niet separaat genoemd voor jeugdigen die op grond van art. 24 Bjj de maatregel uitsluiting van verblijf in de groep of van deelname aan een of meer activiteiten krijgen opgelegd hebben. En de Rsajj niet van toepassing. De Ist stelt dat deze jongeren dezelfde rechten hebben v.w.b. telefoneren en bezoek.

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De uitvoering van straffen en maatregelen is proportioneel, transparant en in overeenstemming met de regelgeving.	De straffen in de jji zijn proportioneel, humaan en hebben zoveel mogelijk een educatieve impact. Dit blijkt o.a. uit: dat de jji jeugdigen niet disciplinair voor elke regelovertreding straft; dat de jji de voorkeur geeft aan maatregelen zoals herstelbemiddeling en educatieve opdrachten boven uitsluiting van activiteiten; dat de jji jeugdigen niet voor straf in een afzonderingscel of naar een andere jji plaatst; dat de jji het stopzetten van familiebezoek niet gebruikt als straf en dat de jji geen collectieve straffen toepast.
		De jji hoort jeugdigen voorafgaande aan de straf of maatregel en informeert ze in een begrijpelijke taal over op te leggen of opgelegde straffen en maatregelen. Ook stelt de jji ze in de gelegenheid zich te verdedigen (desgewenst met hulp van ouders of voogd, stiefouder of pleegouders, tolk, rechtsbijstanddeskundige).
		Alleen de directeur of zijn daartoe aangewezen plaatsvervanger legt disciplinaire straffen en maatregelen op.
		De jji overschrijdt niet de in de wet genoemde maximum termijnen voor het uitsluiten van jeugdigen van het verblijf in de groep en de deelname aan activiteiten alsmede de maximum termijnen voor afzondering.
		Jeugdigen die zijn uitgesloten van het verblijf in de groep en deelname aan activiteiten en afgezonderde jeugdigen behouden hun recht op dagelijks minimaal 1 uur verblijf in de buitenlucht, telefoneren, bezoek, en ze ontvangen leesmateriaal. Het gescheiden van andere jeugdigen aanbieden van buitenactiviteiten is beperkt tot die gevallen waarin de jeugdige een gevaar vormt voor de veiligheid van andere jeugdigen.
		Als de afzondering in een afzonderingscel langer dan 24 uren duurt dan licht de jji de commissie van toezicht, de aan de inrichting verbonden arts, en de ouders of verzorgers, hier terstond over in.
B	Er is beleid m.b.t. de op te leggen straffen en maatregelen dat in overeenstemming is met (inter)nationale regelgeving.	De inrichting heeft een vastgesteld gemeenschappelijk disciplinair beleid conform (inter)nationale normen. Met o.a. als doel om zoveel mogelijk te garanderen dat inrichtingsfunctionarissen in vergelijkbare situaties vergelijkbare straffen en maatregelen opleggen.
C	Er is controle op het opleggen en uitvoeren van disciplinaire straffen en maatregelen	De jji registreert alle disciplinaire straffen en maatregelen in het dossier van de jeugdige en in een register. Voor afgezonderde jeugdige houdt de jji bovendien een verslag bij van de aangeboden activiteiten en maaltijden.
		Afgezonderde jeugdigen met een verhoogd risico van zelfdestructief gedrag worden om het uur gecontroleerd en de directeur wordt dagelijks geïnformeerd over de toestand van de afgezonderde jeugdigen.
		De inrichting besteedt zichtbaar aandacht aan de zorgvuldige communicatie met jongeren over op te leggen straffen of maatregelen

1.9 Klachtafhandeling en medezeggenschap

(Inter)nationale regelgeving

Klachtafhandeling

Volgens art. 36 SMR en art. 75 RPJDL moet een jeugdige zich kunnen beklagen of verzoeken kunnen doen bij de autoriteit verantwoordelijk voor de inrichting. Op grond van art. 121 e.v. ERJO komt dit recht ook aan de ouders en voogd van de jeugdige toe. Op een verzoek of klacht van een jeugdige of diens ouders of voogd dient onverwijld te worden gereageerd. Voor het indienen van een klacht mogen jeugdigen niet gestraft worden. Het verdient de voorkeur om klachten via bemiddeling op te lossen. Het CPT is in zijn General Report 2006 van mening dat gedetineerden zich met klachten ook tot onafhankelijke partijen buiten het gevangeniswezen moeten kunnen wenden. Art. 77 van de RPJDL gaat hier specifiek voor jeugdigen ook op in. Op grond van art. 78 RPJDL hebben jeugdigen het recht zich tijdens een beklagprocedure o.a. bij te laten staan door familieleden en rechtsbijstandverleners. Uit art. 40 (2) (vi) van de Convention on the Rights of the Child volgt tevens dat de bijstand door een tolk 'should not be limited to the court trial but should also be available at all stages of the juvenile justice process.'

De beklagregeling voor jeugdigen in Nederlandse justitiële jeugdinrichtingen is geregeld in hoofdstuk XIII van de Beginselenwet voor justitiële jeugdinrichtingen. Beklag is mogelijk tegen beslissingen genomen namens of door de directeur. De beklagprocedure is uitvoerig beschreven in de artikelen 65 t/m 73 van de Bjj. Het klaagschrift wordt uiterlijk de 7^e dag na die waarop de jeugdige kennis heeft genomen van de beslissing van de directeur waarover de jeugdige zich wenst te beklagen ingediend. Bij de behandeling van het klaagschrift door de beklagcommissie van de Commissie van Toezicht van de inrichting mag de jeugdige zich laten bijstaan door een rechtsbijstand- of vertrouwenspersoon en/of een tolk. De uitspraak van de beklagcommissie dient in beginsel binnen vier weken na ontvangst van het beklag te worden gedaan⁹. In bijzondere gevallen kan deze termijn met vier weken worden verlengd.

Behalve de behandeling van beklagzaken heeft de aan de inrichting verbonden commissie van toezicht (cvt) tot taak om toezicht te houden op de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming in de inrichting, kennis te nemen van door jeugdigen, ouders of voogd, stiefouder of pleegouders, naar voren gebrachte grieven en o.a. de directeur van advies te dienen (art. 7 Bjj). Binnen de cvt wordt bij toerbeurt een maandcommissaris aangewezen die zich regelmatig op de hoogte stelt van de onder de jeugdigen levende wensen. Deze maandcommissaris houdt tenminste tweemaal per maand spreekuur in de inrichting (art. 20 Rjj). De cvt brengt voor 1 mei een jaarverslag uit over haar werkzaamheden in het voorgaande jaar.

Een jeugdige heeft ingevolge artikel 64 Bjj tevens de mogelijkheid zich tot de maandcommissaris te wenden met het verzoek te bemiddelen. De mogelijkheden om gebruik te maken van bemiddeling zijn ruimer dan de mogelijkheden om in beklag te gaan. Er kan in ieder geval bemiddeld worden indien er sprake is van een beslissing waartegen beklag openstaat. De maandcommissaris streeft ernaar om binnen zes weken een voor partijen aanvaardbare oplossing te bereiken.

⁹ De jeugdige, maar ook de inrichtingsdirecteur kunnen tegen de uitspraak in beroep gaan bij een door de RSJ benoemde beroepscommissie. Het functioneren van het beroep valt echter buiten de scope van een doorlichting van een afzonderlijke inrichting. Uitspraken in beroep worden door de ISt wel gehanteerd als referentiekader.

Medezeggenschap

Om actieve participatie te bevorderen, stimuleert de jji jeugdigen om algemene omstandigheden en het activiteitenprogramma te bespreken en individueel of collectief hierover met verantwoordelijk inrichtingspersoneel te communiceren (art.50.3 ERJO). Art. 79 Bjj stelt dat de directeur zorgdraagt voor een regelmatig overleg met de jeugdigen over zaken die rechtstreeks hun verblijf raken.

Aanvullende verwachtingen

Jeugdigen beschouwen het indienen van klachten als een vanzelfsprekend en geaccepteerd middel om op te komen voor hun rechten. De inrichting ondersteunt de jeugdigen actief bij betrekken van hulp en passende bijstand bij behandeling van klachten (toetsingskader veiligheid jji's 2007). De commissie van toezicht kan voor de Ist een relevante informatiebron zijn over de sterke en zwakke punten van de justitiële jeugdinrichting. Het oordeel dat de Ist zich tijdens een inspectiebezoek vormt kan in een gesprek met een delegatie van de cvt worden geverifieerd. Om die reden wordt een gesprek met de cvt aan het slot van een inspectie gepland.

Ook geven het aantal en de aard van de gegronde beklagzaken, in vergelijking tot die in andere inrichtingen, mogelijke aanwijzingen voor onderdelen van het functioneren van de inrichting waaraan tijdens het inspectiebezoek bijzondere aandacht moet worden besteed.

Of de beklagcommissie er in slaagt beklagzaken tijdig af te handelen, is mede afhankelijk van de snelheid waarmee de justitiële jeugdinrichting desgevraagd informatie verschaft aan deze commissie. De Ist gaat bij dit criterium na of beklagzaken binnen de wettelijke termijn worden afgedaan.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De beklagregeling en medezeggenschap functioneren naar behoren en jeugdigen kunnen zich voor bemiddeling tot de maandcommissaris wenden.	De maandcommissaris bezoekt de inrichting tenminste twee keer per maand en stelt jeugdigen in de gelegenheid zich voor bemiddeling tot hem of haar te wenden. Jeugdigen zijn hiervan op de hoogte.
		Jeugdigen, ouders of voogd, stiefouder of pleegouders, voelen zich niet belemmerd in hun toegang tot de beklagcommissie. Jeugdigen beschouwen het indienen van klachten als een vanzelfsprekend en geaccepteerd middel om op te komen voor hun rechten.
		De jji verschaft de beklagcommissie desgevraagd tijdig informatie om de wettelijk voorgeschreven afhandelingstermijn niet in gevaar te brengen.
		Jeugdigen krijgen de gelegenheid om zich bij de mondelinge behandeling van hun beklag te laten bijstaan door familieleden, een rechtsbijstands- of vertrouwenspersoon en/of een tolk. De inrichting ondersteunt hen daarbij.
		De beklagcommissie doet binnen vier weken na dagtekening van beklagschriften uitspraak, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden.
		Jeugdigen, ouders of voogd, stiefouder of pleegouders, zijn tevreden over de snelheid en de manier waarop hun klacht wordt afgehandeld.
B	De jji heeft beleid over klachtafhandeling en de medezeggenschap.	De jji heeft regelmatig overleg met (een vertegenwoordiging van) de jeugdigen over de gang van zaken in de inrichting. De jji stimuleert deelname aan de medezeggenschap (jongerenraad) en geeft jeugdigen ook de faciliteiten voor deelname.
		In de huisregels is opgenomen op welke wijze jeugdigen in beklag kunnen gaan, contact kunnen krijgen met de maandcommissaris van de cvt en hoe de medezeggenschap voor jeugdigen in vorm gegeven.
C	De jji en de cvt zijn transparant over de klachtafhandeling en de uitkomsten van de medezeggenschap. Zij zien er bovendien op toe dat jeugdigen ongehinderd een klacht in kunnen dienen.	De inrichting heeft vastgelegd hoe het ouders of voogd, stiefouder of pleegouders actief informeert over de mogelijkheid om in beklag te gaan.
		De Commissie van Toezicht brengt voor 1 mei een jaarverslag uit over haar werkzaamheden in het voorgaande jaar. Hierin komen onder meer de aard en de aantallen klachten aan de orde.
		Jeugdigen die een klacht hebben ingediend waarbij bemiddeling geen resultaat heeft opgeleverd worden er op geattendeerd hun klacht aan de beklagcommissie voor te leggen.
		Uitkomsten van de overleggen tussen de medezeggenschap en de directie zijn voor iedere jeugdige terug te vinden.

2 Omgang met jeugdigen

2.1 Screening

(Inter)nationale regelgeving

Zo snel mogelijk na binnenkomst in een inrichting dienen jeugdigen volgens art. 62.6 ERJO, en art. 24 SMR te worden gescreend op:

- zorgbehoeften en gezondheidsrisico's voor de jeugdige zelf en of anderen (zie ook artt. 70 en 88. 2 ERJO i.v.m. slachtofferschap van kwetsbare jeugdigen, gezondheidsrisico's bij insluiting en preventie van suicide en automutilatie);
- noodzakelijk beveiligingsniveau;
- veiligheidsrisico's voor medejeugdigen en personeel (beheersrisico's);
- onderwijsniveau en -behoefte.¹⁰

Daarna dient de inrichting een integraal plan te ontwikkelen gericht op de individuele jeugdige. Het individuele behandelplan dient doelen te stellen binnen een tijdsbestek met daarbij beschreven de middelen, de fases en de eventuele vertragingen in het behalen van de doelen. Dit plan stemt de jji met de jeugdige af (artt. 62.6, 79 ERJO, art. 27 RPJDL).

Ook de Bjj schrijft voor dat de directeur van een inrichting uiterlijk binnen drie weken na de binnenkomst van de jeugdige een perspectiefplan voor hem vaststelt. Alvorens het plan vast te stellen, overlegt hij met de jeugdige (art. 20 Bjj).

Uitvoeringsbeleid

Screeningen in de jji

De screening in de jji zijn onderdeel van de YOUTURN basismethodiek die zich richt op gedragsverandering van jeugdigen. Trajectgericht werken in samenwerking met ketenpartners en de inzet van gevalideerde screenings- en meetinstrumenten zijn onderdeel van de methodiek. YOUTURN kent de volgende screeningen:

1. Intake door groepsleiding binnen 24 uur¹¹
2. Medische intake door de medische dienst binnen 24 uur
3. Psychiatrische screening op acuut gevaar binnen 24 uur door een sociaal psychiatrisch verpleegkundige (SPV) of gedragswetenschapper
4. Intakegesprek door de gedragswetenschapper¹²
5. Intake onderwijs
6. Intake door de individuele trajectbegeleider
7. Intake vtv (vrijtijd/vorming)

¹⁰ De intake door de groepsleiding over uitleg huisregels en de intake van het onderwijs maken onderdeel uit van de toetsingscriteria in hoofdstuk 1.

¹¹ De intake door de groepsleiding over uitleg huisregels en de intake van het onderwijs maken onderdeel uit van de toetsingscriteria in hoofdstuk 1.

¹² Hiertoe worden de MAYSI-2 en de SDQ afgenomen

8. Ook wordt de HID (Hoe Ik Denk) ingevuld
(Handleiding basismethodiek YOUTURN, 2009)

Screening groepsleiding

De mentor van een jeugdige maakt in de eerste fase¹³ van de YOUTURN methodiek (de eerste zeven tot tien dagen) een start met de opbouw van een portfolio over de jeugdige. De mentor vraagt de jeugdige een levensloopverhaal te maken en de mentor bespreekt een prestatieplan (gericht op nakomen van afspraken en op het herkennen van denkfouten en problemen) met de jeugdige. Hiertoe dient een mentor minimaal drie gesprekken met de jeugdige te voeren. (Handleiding basismethodiek YOUTURN, 2009)

Screening op gezondheidsrisico's

Voor wat betreft de medische screening zijn de werkprocessen medische zorg binnen justitiële inrichtingen door DJI beschreven. Hierin is ondermeer vastgelegd dat alle jeugdigen uiterlijk op de eerstvolgende werkdag na binnenkomst worden gezien door de justitieel verpleegkundige. Die vult een intakeformulier in van het landelijke toegepaste systeem MICROHIS. De op deze wijze vastgelegde medische gezondheidstoestand wordt vervolgens altijd bij zijn eerstvolgende aanwezigheid door de justitieel geneeskundige (arts) geautoriseerd. De screening op gezondheidsrisico's heeft behalve op de somatische gezondheid betrekking op onder meer de indicatie tot psychische hulp, eventuele suïciderisico's, mogelijk aanwezige verslavingsproblematiek en verstandelijke beperkingen. Ook de psychiatrische screening op acuut gevaar binnen 24 uur door SPV of gedragswetenschapper en een intake door de gedragswetenschapper maken onderdeel uit van deze screening.

Verplichte nazorg

Om een sluitend nazorgtraject voor alle jeugdigen die een justitiële inrichting verlaten ter realiseren is per september 2008 landelijk het systeem van netwerk- en trajectberaden uitgerold. De ketenpartners (de justitiële jeugdinrichting, de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdreclassering en gemeenten) werken hiertoe samen aan een goede en sluitende begeleiding voor alle jeugdigen die op strafrechtelijke titel in een justitiële jeugdinrichting (jji) terechtkomen. (Handreiking nazorg jeugd, 2008). De jji houdt per dag bij welke jongeren zijn ingestroomd en geeft deze informatie onmiddellijk aan de Raad door. Tegelijkertijd stuurt de JJI een bericht van insluiting naar de gemeente waar de JJI is gevestigd (wettelijke verplichting art. 75 Wet GBA).

Netwerkberaad

Een week na instroom in een jji dient over een jeugdige een netwerkberaad te worden gehouden waaraan drie ketenpartners (jji, RvdK, JR) deelnemen. Het netwerkberaad heeft tot doel alle relevante informatie over een jeugdige boven tafel te krijgen en uit te wisselen, een inschatting te maken van hoe lang de jeugdige mogelijk vast blijft zitten en procedurele afspraken te maken over wie doet wat wanneer. De tijdens het netwerkberaad gemaakte afspraken worden op eenduidige wijze vastgelegd in de trajectkaart waarin de verzamelde informatie, degene die de informatie moet aanleveren en de

¹³ De basismethodiek bestaat uit vijf fasen, waarvan de eerste twee fasen zich richten op instroom, stabilisatie en motivatie van de jeugdigen. Fase drie tot en met vijf gaan over de verdere uitvoering van het perspectiefplan, het Scholings- en Trainingsprogramma en de nazorg (een deel van de tweede fase, namelijk het opstellen van het perspectiefplan en de laatste drie fases komen in hoofdstuk 3 over maatschappelijke reïntegratie aan de orde).

actiepunten worden vermeld. (Handreiking nazorg jeugd, 2008; Uitvoeringskader netwerk- en trajectberaad, 2010; Handleiding basismethodiek YOUTURN, 2009)

Aanvullende verwachtingen

Informatieverzameling voor plaatsing

De Ist verwacht dat de inrichting relevante informatie met betrekking tot binnenkomende jeugdigen achterhaalt. (melding bijzondere risico's door OM en politie etc.).

Indeling leefgroepen

De inrichting bepaalt naar welke leefgroep individuele jeugdigen gaan op basis van een screening binnen de inrichting en (indien van toepassing) met gebruikmaking van vooraf verzamelde informatie. Er wordt rekening gehouden met de problematiek en delictgeschiedenis van jeugdigen (toetsingskader veiligheid jji's 2007).

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Jeugdigen worden bij binnenkomst tijdig gescreend op, gezondheidsrisico's, beveiligings- en beheersrisico's en behoefte aan (na)zorg.	De jji verzamelt voor zover mogelijk voorinformatie bij ketenpartners (politie, OM en zorginstellingen en ouders of verzorgers) over eventuele (na) zorgbehoefte, gezondheidsrisico's, noodzakelijk beveiligingsniveau en beheersrisico's. Bovendien draagt de jji zorg voor verspreiding van deze informatie onder de medewerkers die hier vanuit hun taak in de inrichting belang bij hebben.
		De inrichting geeft z.s.m. en in ieder geval de eerstvolgende werkdag aan de Raad door dat een jeugdige in de jji is geplaatst. Tegelijkertijd stuurt de jji een bericht van insluiting naar de gemeente waar de jji gevestigd
		De jji screent jeugdigen op gezondheidsrisico's en zorgbehoefte. Zowel de medische intake als de psychiatrische screening op acuut gevaar vindt binnen 24 uur na binnenkomst plaats. Zonodig worden bijzondere risico's en aandachtspunten doorgegeven aan andere functionarissen zoals de groepsleiding.
		De groepsleiding heeft binnen 24 uur een intakegesprek met de jeugdige. Hierin vragen ze o.a. naar persoonlijke aandachtspunten, maar ook acute problemen buiten de inrichting. De mentor van een jeugdige maakt binnen 7 tot 10 dagen een start met de opbouw van een portfolio conform de YOUTURN methodiek (levensloopverhaal, prestatieplan). Hiertoe dient een mentor minimaal drie gesprekken met de jeugdige te voeren.
		De jji bepaalt naar welke leefgroep individuele jeugdigen gaan op basis van de screeningen en (indien van toepassing) met gebruikmaking van vooraf verzamelde informatie. De jji houdt rekening met de problematiek en delictgeschiedenis van jeugdigen.
		De Individueel Trajectbegeleider (ITB) heeft kort na binnenkomst een intake met de jeugdige en verzamelt informatie over wonen, dagbesteding, vrijetijdsbesteding, sociaal netwerk en financiën.
		Om tot een integraal perspectief of nazorgplan te komen heeft de jji een week na instroom van de jeugdige een netwerkberaad met o.a. de RvdK en de JR. De hier gemaakte afspraken over informatie uitwisseling en actiepunten liggen vast in een trajectkaart.
B	De jji heeft procedures voor de screening van jeugdigen op gezondheidsrisico's, beveiligings- en beheersrisico's en behoefte aan (na)zorg.	Er zijn lokale procedures voor het bij binnenkomst screenen van jeugdigen op gezondheidsrisico's, beveiligings- en beheersrisico's en behoefte aan (na)zorg. Deze procedures sluiten aan bij landelijke richtlijnen zoals de Verantwoorde Medische Zorg, YOUTURN en Nazorg voor jeugdigen
C	Er wordt op toegezien dat jeugdigen tijdig en volledig worden gescreend.	Leidinggevend en stellen vast of screening/intakegesprekken daadwerkelijk en tijdig plaatsvinden.
		De inrichting heeft een volledig beeld van de gezondheidsrisico's, beveiligings- en beheersrisico's en behoefte aan (na)zorg van jeugdigen. Functionarissen die met de jeugdigen werken zijn hiervan op de hoogte.

2.2 Bejegening

(Inter)nationale regelgeving

Menselijke en respectvolle behandeling

De detentie dient plaats te vinden met respect voor de menswaardigheid van de ingesloten (art. 12 RPJDL, art. 37 en 40 IVRK en art 31 en 60 SMR). Deze respectvolle bejegening komt voor een belangrijk deel tot uitdrukking in de manier waarop het inrichtingspersoneel omgaat met jeugdigen. De artt. 127-129 van de ERJO stellen dat in beleid vastgelegd dient te zijn welke ethische normen er gelden voor de omgang door personeel met jeugdigen. Ook bij de selectie van personeel dient rekening gehouden te worden met de specifieke kwaliteiten en kwalificaties die vereist zijn voor het werken met jeugdigen en hun familie. Personeel dient bovendien geïnstrueerd te worden hoe ze jeugdigen kan begeleiden en motiveren, hun respect kan verdienen, en hoe ze hen het goede voorbeeld kan geven en een perspectief kan bieden. Ook uit Art. 48 SMR volgt dat inrichtingsfunctionarissen voorbeeldgedrag moeten laten zien. Uit art. 88 ERJO volgt dat de orde in de inrichting gebaat is bij het realiseren van een veilige omgeving waarbinnen de waardigheid en lichamelijke integriteit van jeugdigen gerespecteerd worden. Uit art. 64 ERJO blijkt dat jeugdigen te allen tijde met personeel contact moeten kunnen hebben; ook 's nachts.

Non-discriminatie

Het recht om niet gediscrimineerd te worden is een grondrecht dat in veel internationale bepalingen is vastgelegd. Als algemeen beginsel, maar ook specifiek geldend voor ingesloten. Uit al deze bepalingen blijkt dat ingesloten niet mogen worden gediscrimineerd op basis van ras, geslacht, religie, politieke opvatting, nationaliteit of anderszins (art. 2 IVRK, art 14 EVRM, art 24 BUPO, art 4 RPJDL, art. 2.1 BR, art 6, 7 GC10, art 6 SMR, art 11 ERJO).

Privacy

Ook het recht op privacy is verankerd in een aantal belangrijke internationale verdragen. Zo blijkt uit artikel 16 van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind dat ieder kind heeft recht op privacy. Dat geldt dus ook voor ingesloten jeugdigen. Uit artikel 16 van het ERJO blijkt dat het recht op privacy van de jeugdige gerespecteerd dient te worden. De identiteit van de jeugdigen en vertrouwelijke informatie over de jeugdigen en hun familie mag niet bekend gemaakt of beschikbaar gesteld worden aan personen die daartoe niet bij wet geautoriseerd zijn.

Uitvoeringsbeleid

Basismethodiek YOUTURN

Met YOUTURN heeft DJI de inrichtingen een eenduidige methodiek gegeven die voorschrijft hoe jeugdigen bejegend dienen te worden.

YOUTURN is een basismethodiek voor alle jeugdigen die wegens delictgedrag in een justitiële jeugdinrichting (jji) verblijven. De basismethodiek is erop gericht jeugdigen te helpen bij A) het ontwikkelen van competenties en aanleren van vaardigheden om taken te vervullen, waarvoor zij zich in het dagelijks leven gesteld zien en B) het ontwikkelen van moreel besef en verantwoordelijk gedrag en elkaar hierbij te helpen. In YOUTURN zijn twee bestaande methodieken geïntegreerd: het Sociaal Competentiemodel en EQUIP. Hieraan zijn verschillende elementen toegevoegd, zoals trajectgericht werken in samenwerking met ketenpartners, de inzet van gevalideerde screenings- en meetinstrumenten, intensieve samenwerking tussen mentor en jeugdige en ouderparticipatie. De basismethodiek bestaat uit vijf fasen, waarvan de eerste twee fasen zich richten op instroom, stabilisatie en motivatie van de jeugdigen. Fase drie tot en met vijf gaan over de verdere uitvoering van het perspectiefplan, het Scholings en Trainingsprogramma en de nazorg (een deel van de tweede fase, namelijk het opstellen van het perspectiefplan en de laatste drie fasen komen in hoofdstuk 3 over maatschappelijke reïntegratie aan de orde). Met YOUTURN wordt beoogd een positieve groeps cultuur en een veilig leefklimaat te ontwikkelen. YOUTURN heeft tevens tot doel een hogere mate van professionalisering en landelijk uniformiteit tussen jji's te bewerkstelligen.

In de eerste twee fases van YOUTURN is de omgang met jongeren gericht op het behalen van het instroomprofiel en de basisvaardigheden. Het gaat dan om basis leefregels zoals een dag- en nachtritme en dagelijkse persoonlijke verzorging, maar ook het kennis maken met de functionarissen. (Handleiding basismethodiek YOUTURN, 2009)

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Inrichtingsfunctionarissen bejegenen jeugdigen respectvol en humaan met als doel een positieve groeps cultuur en een veilig leefklimaat.	Personeel behandelt alle jeugdigen gelijk, ongeacht etniciteit, seksuele geaardheid, delictachtergrond e.d. en treedt op bij discriminerend gedrag van jeugdigen onderling.
		Personeel respecteert de privacy van jeugdigen.
		Personeel geeft er blijk van de visie van het inrichtingsmanagement met betrekking tot de manier waarop het personeel met jeugdigen omgaat, te kennen en te delen. Medewerkers zijn in staat om jeugdigen te begeleiden en motiveren. Ze bejegenen jeugdigen respectvol en zij kunnen het goede voorbeeld geven. Groepsleiders hanteren hiertoe o.a. de YOUTURN methodiek. Belangrijke onderdelen voor de omgang met jeugdigen hieruit zijn: – Jeugdigen hebben een mentor die het eerste aanspreekpunt voor de jeugdige is. Een mentor spreekt de jeugdige minimaal 1 keer per week over de voortgang van zijn/ haar verblijf. Welke jeugdige welke mentor en co-mentor heeft, is vastgelegd. – Jeugdigen krijgen vaardigheidsprofielen en trainingen (EQUIP en Tip¹⁴) aangeboden.
		De jeugdigen zijn tevreden over de manier waarop zij door het personeel worden bejegend. En ze zijn tevreden over de mogelijkheid om hun mentor te spreken.
B	Er zijn expliciete verwachtingen met betrekking tot de wijze waarop het personeel van de inrichting omgaat met (individuele) jeugdigen.	De jji heeft een visie hoe om te gaan met jeugdigen vastgelegd. Dit beleid omvat o.a. anti discriminatie, privacy en de YOUTURN methodiek.
C	Er is toezicht op de juiste bejegening door het inrichtingspersoneel.	Het leefklimaat, de groeps cultuur en de bejegening van jeugdigen is zeer regelmatig onderwerp van gesprek tussen medewerkers en met leidinggevenden.
		Leidinggevenden zien erop toe dat het medewerkers conform de verwachtingen met jeugdigen omgaan.

¹⁴ Bij Tip bijeenkomsten krijgen jeugdigen onder begeleiding van een coach training om elkaar te helpen bij verantwoordelijk te denken en handelen. Hier wordt expliciet aandacht besteed aan het behalen van de vaardigheidsprofielen van de deelnemers

2.3 Rapportage en documentatie

(Inter)nationale regelgeving

De verplichte insluitingsdocumenten (bv. bevel tot bewaring, vonnis) komen in het dossier van de jeugdige (art. 20 RPJDL art. 62.1 ERJO en art 7 SMR). Alle verslagen inclusief juridische documenten, medisch dossier en disciplinaire maatregelen en alle andere documenten die verband houden met de vorm, de inhoud en de details van het verblijf behoren in een vertrouwelijk individueel dossier dat actueel wordt gehouden en alleen toegankelijk is voor geautoriseerd personeel. Het dossier moet bovendien zodanig ingericht zijn dat het makkelijk te begrijpen is. Voor zover mogelijk heeft elke jeugdige het recht om zijn of haar dossier in te zien en eventuele onjuistheden te rectificeren. (art 19 RPJDL)

Een jeugdigendossier bevat volgens art. 21 RPJDL, art. 7 SMR en art. 62.2 ERJO minimaal:

- gegevens over de identiteit van de jeugdige en zijn ouders of verzorgers;
- de datum en tijd van opname, overplaatsing en vrijlating;
- de feiten die aanleiding geven voor de insluiting en de opdrachtgever van de insluiting;
- een overzicht van persoonlijke eigendommen die de inrichting bewaart;
- de zichtbare verwondingen en aantijgingen van voormalige mishandelingen;
- verslagen over de achtergrond van de jeugdige en de onderwijs- en zorg behoefte;
- de kennisgeving van het moment van insluiting en invrijheidstelling aan de ouders of verzorgers;
- somatische en psychische gezondheidstoestand waaronder drugs en alcoholgebruik;
- gezondheids- of veiligheidsrisico's voor de jeugdige of anderen

De beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (art. 63) schrijft voor dat van iedere jeugdige een dossier wordt aangelegd met een standaardindeling. Het dossier heeft als doel dat de daarin verzamelde informatie gebruikt kan worden voor de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf of de vrijheidsbenemende maatregel. Het dossier bevat in ieder geval:

- rapporten uitgebracht door of aan de inrichting betreffende de tenuitvoerlegging van de aan de jeugdige opgelegde vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel;
- het perspectiefplan;
- op schrift gestelde samenvattingen van besprekingen voor zover betrekking hebbende op de vaststelling en de wijziging van het verblijfs- en behandelplan;
- evaluatieverslagen;
- opname- en ontslaggegevens;
- de aantekening omtrent de oplegging van een disciplinaire straf
- adviezen en aantekeningen

Overdracht Jongerendossier

Als de jeugdige wordt overgeplaatst draagt de jji het dossier over aan de vervolginrichting (art 70.2 Rjj).

Uitvoeringsbeleid

In het kader van YOUTURN worden er meerdere rapportages over een jeugdige gemaakt waaronder een portfolio met daarin de levensloopbeschrijving, een prestatieplan, scores op de vijf basisprofielen en eventuele aanvullende ontwikkelingsprofielen, zelfevaluatieformulieren, bewijzen van deelname aan trainingen, verlofverslagen, werkstukken vrijetijdsbesteding, en verslagen en certificaten van het onderwijs. (basishandleiding YOUTURN 2009)

Aanvullende verwachtingen

Informatie over het verloop van het verblijf van een jeugdige in een jji wordt geregistreerd (bv. Logboek, bijzonderhedenboek, dagrapportage of gedragsrapportage). De Ist verwacht dat een jji tenminste een procesbeschrijving heeft geformuleerd waarin is vastgelegd wie, met welke frequentie waarover rapporteert. De Ist verwacht dat de leiding van de inrichting kwaliteitseisen heeft geformuleerd voor die rapportages en dat die kwaliteit ook wordt bewaakt. Tenslotte is van belang dat deze informatie toegankelijk is voor functionarissen die betrokken zijn bij het verblijf en de (besluitvorming over) fasering.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De verslaglegging over de jeugdige en het verblijf in de jji en informatie-uitwisseling hierover draagt bij aan de adequate tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming.	Voor elke jeugdige houdt de jji een dossier bij met daarin minimaal: - gegevens over de identiteit van de jeugdige en zijn ouders of verzorgers; - de datum en tijd van opname, overplaatsing en vrijlating; - justitiële gegevens zoals de feiten die aanleiding geven voor de insluiting en de opdrachtgever van de insluiting; - rapporten door of aan de inrichting betreffende de tenuitvoerlegging van de aan de jeugdige opgelegde vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel; - een overzicht van persoonlijke eigendommen die de inrichting bewaart; - de zichtbare verwondingen en aantijgingen van voormalige mishandelingen; - verslagen over de achtergrond van de jeugdige en de onderwijs- en zorgbehoefte; - de kennisgeving van het moment insluiting en invrijheidstelling aan de ouders of verzorgers; - somatische en psychische gezondheidstoestand waaronder drugs en alcoholgebruik; - gezondheids of veiligheidsrisico's voor de jeugdige of anderen; - gegevens omtrent het verblijf waaronder, het perspectiefplan en evaluatieverslagen; - aantekeningen van de oplegging van disciplinaire straffen. De jji rapporteert regelmatig over het verloop van het verblijf van jeugdigen in gedrags/voortgangsrapportages. Hiertoe houdt de jji o.a. voor elke jeugdige gegevens bij over de voortgang in het kader van YOUTURN met o.a. levensloopbeschrijving, een prestatieplan, verslagen van mentorgesprekken, scores op de vijf basisprofielen en eventuele aanvullende ontwikkelingsprofielen, zelfevaluatieformulieren, bewijzen van deelname aan trainingen, verlofverslagen, werkstukken vrijetijdsbesteding, en verslagen en certificaten van het onderwijs. Functionarissen in de jji wisselen actuele informatie m.b.t. bijzonderheden van jeugdigen naar tevredenheid uit.

		Als een jeugdige wordt overgeplaatst, wordt het dossier direct overgedragen aan de vervolginrichting.
		Een jeugdige heeft, als dit niet op ernstige bezwaren stuit, de mogelijkheid om zijn dossier in te zien.
B	De jji heeft beleid over dossiervorming en verslaglegging over jeugdigen.	De inrichting heeft beleid over het bijhouden, overdragen en inzien van het jongerendossier.
		Er is een lokale procesbeschrijving waarin is vastgelegd wie, met welke frequentie aan wie rapporteert over de inrichting aanwezige jeugdigen. Er zijn ook eisen geformuleerd waaraan rapportages dienen te voldoen.
C	De jji controleert de kwaliteit en volledigheid van de dossiervorming en rapportages.	De jji bewaakt de volledigheid, kwaliteit en overdracht van het jongerendossier en mogelijkheid tot inzage door de jeugdige.
		Leidinggevenden houden toezicht op de tijdigheid, kwaliteit en volledigheid van de (gedrags)rapportages over jeugdigen.

3 Maatschappelijke reïntegratie

3.1 Reïntegratieactiviteiten

(Inter)nationale regelgeving

Activiteiten in een individueel plan

Het belang van reïntegratieactiviteiten tijdens het verblijf in een jji wordt zowel in internationale als nationale regelgeving geduid. Een jeugdige zou tijdens zijn verblijf in een jeugdinrichting betekenisvolle activiteiten en interventies aangeboden dienen te krijgen volgens een individueel allesomvattend plan. Dit is gericht op geleidelijke terugkeer in de maatschappij. De activiteiten en interventies dienen bij te dragen aan het ontwikkelen van verantwoordelijkheid en de vaardigheden en gedragingen die hen ondersteunen in het opbouwen van een bestaan in de maatschappij, en zijn gericht op het voorkomen van recidive (artt. 12 en 79 RPJDL, art 50.1 ERJO). De interventies dienen rekening te houden met de individuele behoefte van de jeugdige gelet op hun leeftijd, geslacht, sociale en culturele achtergrond ontwikkeling en de aard van het gepleegde delict. De interventies dienen gebaseerd te zijn op professionele standaarden, onderzoek en *best practices* (art 76.2 ERJO). Ook maatregelen voor nazorg worden in het individuele plan betrokken. Het plan dient regelmatig in samenwerking met de jeugdige en instellingen waarmee wordt samengewerkt geactualiseerd te worden (art 79.4 ERJO). Overigens wijzen ook de European Prison Rules (art. 103) op het belang van voorbereiding op terugkeer in de samenleving na het ondergaan van de straf.

Jeugdigen zouden waar mogelijk de kansen moeten krijgen om een baan te vinden tegen vergoeding, hun opleiding of cursus voort te zetten. (art. 17b RPJDL) De inrichting dient jeugdigen te motiveren om deel te nemen aan reïntegratieactiviteiten (art 76.1 RPJDL, art 50.2 ERJO en art 106 EPR).

Volgens art. 2 BJJ dient (met handhaving van het karakter van de straf of de maatregel) de tenuitvoerlegging van de straf te worden aangewend voor de opvoeding van de jeugdige en zoveel mogelijk dienstbaar wordt gemaakt aan de voorbereiding op diens terugkeer in de maatschappij. In het geval dat een vrijheidsbenemende maatregel behandeling inhoudt wordt de tenuitvoerlegging tevens hierop afgestemd.

Art 20.1 BJJ schrijft voor dat de directeur van een inrichting uiterlijk binnen drie weken na de binnenkomst van de jeugdige een perspectiefplan voor hem vast stelt. Alvorens het plan vast te stellen, overlegt hij met de jeugdige.

Samenwerking met ketenpartners

Art. 107.4 EPR wijst op het belang om bij de voorbereiding terugkeer in de samenleving nauw samen te werken met instanties in de vrije samenleving.

Jeugdigen die voorwaardelijk vrijgelaten worden dienen hierbij begeleid te worden door een instantie die ook toezicht uitoefent (art 28.1 en 28.2 BR) Vertegenwoordigers van instanties die de jeugdigen begeleiden na hun detentie hebben toegang tot de jeugdige tijdens de detentie om hen voor te bereiden op hun terugkeer en om vooroordelen over hen te bestrijden (art 80 RPJDL en 81 SMR). De instanties die de jeugdigen begeleiden bij hun terugkeer werken vanaf het begin van de vrijheidsbeneming intensief samen om tijdig een hulpaanbod te hebben voor de vrijlating (art 51 ERJO en 102.1 en 102.3 ERJO). Deze instanties en hun taken worden zoveel mogelijk gecentraliseerd en gecoördineerd (art 81 SMR)

Ter bevordering van de reïntegratie helpen begeleidende instanties de jeugdigen bij:

- het verkrijgen van een geldig identiteitsbewijs;
- het vinden van huisvesting;
- het continueren van een opleiding of training;

- het vinden van werk;
 - het vinden van middelen om te kunnen voorzien in hun onderhoud;
 - doorverwijzing naar hulpverlening en gezondheidszorg;
 - en bij de terugkeer naar hun familie of het vinden van een pleeggezin en het verkrijgen van een ander sociaal netwerk.
- (art 80 RPJDL, art 81 SMR, art. 102.1 ERJO)

Uitvoeringsbeleid

Individueel plan en samenwerking met ketenpartners

Volgens het landelijk het systeem van netwerk- en trajectberaden dienen de ketenpartners (de justitiële jeugdinrichting, de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdreclassering en gemeenten) drie weken na instroom in een jji een jeugdige in een (eerste) trajectberaad te bespreken, in de regio van herkomst. Het doel van het trajectberaad is inhoudelijke afstemming over de te volgen koers. Zij maken daarin (procedurele) afspraken over het trajectplan. Dit is het perspectiefplan van de jji en/ of het nazorgplan van de JR afhankelijk van de totale verblijfsduur. De jji dient ervoor zorg te dragen dat de jeugdige binnen drie weken na de binnenkomst een vastgesteld perspectiefplan heeft tenzij de detentieduur korter is, dan krijgt de jeugdige een nazorgplan. Het perspectief- en/ of nazorgplan vermeldt, welk traject wordt gevolgd in aansluiting op het verblijf in de inrichting, het geeft een inschatting van de detentieduur en beschrijft wie, wat, wanneer doet. Naast afspraken over actiepunten staat er een advies van de gemeentelijke vertegenwoordiger in over inzet van gemeentelijke voorzieningen. (Handreiking nazorg jeugd 2008)

Met betrekking tot nazorg betekent de verantwoordelijkheid van de jji concreet, dat zij

- de (jeugd)reclassering betreft bij het opstellen van het perspectiefplan (indien van toepassing)
- in het plan vermeldt, welk traject wordt gevolgd in aansluiting op het verblijf in de inrichting
- tijdig de Raad voor de Kinderbescherming informeert over de geplande vertrekdatum
- actief meewerkt aan de totstandkoming van een nazorgplan, indien vanwege de korte detentieduur geen afzonderlijk verblijfsplan wordt opgesteld (Verantwoordelijkheidskader nazorg jeugd 2007)

Het trajectplan (perspectief en/of nazorgplan) dient regelmatig te worden geactualiseerd. Afhankelijk van de insluitingstitel en detentieduur volgen er nog meer trajectberaden. Een tweede trajectberaad plannen de ketenpartners voorafgaand aan de rechtbankzitting van de jeugdige. Hierin bespreken ze het advies van de Raad aan de rechtbank en mogelijke vervolgszenario's. Bij langdurende plaatsingen vinden er ook perspectiefplanbesprekingen plaats. De tweede perspectiefplanbespreking is na tien tot twaalf weken na plaatsing en vervolgens minimaal eenmaal per vier maanden. Voorafgaand aan een perspectiefplanbespreking neemt de jji bij de jeugdige de TVA, de SAVRY, de HID en eventuele effectmetingen van gedragsinterventies af. De perspectiefplanbesprekingen overlappen voor een deel met de trajectberaden. Het grote verschil is dat bij de perspectiefplanbespreking ook de jeugdige zelf en zijn ouder(s) aanwezig zijn. De perspectiefplanbespreking neemt dan ook nooit de plaats in van een trajectberaad (noch andersom).

Aan de perspectiefplanbesprekingen nemen deel:

- vertegenwoordigers van de JJI (behandelaar, groepsleider enzovoort);
- de jeugdreclasserder (of de gezinsvoogd) die de jeugdige begeleidt, dan wel de volwassenreclasserder;
- ouder(s);
- de jeugdige zelf.

De Raad is niet bij de perspectiefplanbesprekingen aanwezig, maar ontvangt wel de rapportage ervan.

Activiteiten en interventies

De laatste drie fases van de YOUTURN methodiek zijn specifiek gericht op de uitvoering van reïntegratieactiviteiten (in hoofdstuk 2 omgang met jeugdigen komen de eerste twee fases gericht op stabiliseren en motiveren aan de orde). Fase drie is de individuele fase en betreft de verdere uitvoering van het perspectiefplan dat is aangescherpt na fase twee. Naast de basisprofielen krijgt een jeugdige individuele vaardigheids/ontwikkelpromen en eventueel ook erkende gedragsinterventies en of GGZ-behandeling. De ontwikkelprofielen bieden bovendien concrete subdoelen. In fase drie kan een jeugdige bovendien, als hij onherroepelijk veroordeeld is, planmatig verlof aanvragen (zie paragraaf 3.2) en begint de jji met de voorbereiding van het STP. Fase vier is het Scholings- en Trainingsprogramma (zie paragraaf 3.2) en fase vijf betreft de nazorg. De behoefte aan nazorg komt aan de orde in de eerdergenoemde trajectberaden. De jji stemt met de ketenpartners af wie wanneer wat doet. In deze fase draagt de jji geen verantwoordelijkheid meer over de jeugdige, er is dan geen justitiële titel meer. De Individueel Trajectbegeleider van Work-Wise volgt de jeugdige nog wel tot en met de nazorg die na ontslag uit de inrichting nog zes maanden kan duren.

De Erkenningcommissie Gedragsinterventies Justitie heeft interventies erkend die tijdens een jeugddetentie of PIJ intramuraal of extramuraal kunnen worden aangeboden bijvoorbeeld:

1. Agressieregulatie op Maat
2. Arbeidsvaardigheden (ArVa)
3. Brains 4 Use
4. Buitenprogramma Work-Wise
5. Functional Family Therapy (FFT)
6. In Control!
7. Leren van Delict
8. Multi dimensionele familietherapie (MDFT)
9. Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer (NPT)
10. Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer voor jeugdigen met een lichte verstandelijke beperking (NPT-LVB)
11. Sociale Vaardigheden op Maat
12. Out of the Circle

Work-Wise

Als het geïndiceerd is in het eerste perspectief plan dan start in de tweede fase van YOUTURN een Work-Wise traject.

Work-Wise trajecten bestrijken drie leefgebieden:

- 1) arbeid & scholing
- 2) wonen
- 3) sociaal netwerk en vrijetijdsbesteding

De focus ligt op arbeid en scholing, beide andere leefgebieden zijn daaraan ondersteunend.

Een 'gemiddeld' Work-Wise traject kent vier fasen. Per fase leert een jeugdige steeds meer (arbeids)vaardigheden. Ook leert de jeugdige (beroeps)keuzes maken en wordt hij of zij geholpen bij het vinden (en houden) van een baan, of het volgen van een studie. In eerste instantie richt Work-Wise zich op scholing voor de jeugdige met als doel het halen van een vakdiploma. Vervolgens zoeken naar een stage of baan. Ook een nazorgplan

maakt hier onderdeel van uit. Iedere jeugdige in een Work-Wise traject krijgt een Individueel Trajectbegeleider. De ITB'er maakt direct bij binnenkomst kennis met de jeugdige en volgt hem of haar gedurende het hele traject. De ITB'er werkt nauw samen met ketenpartners als de reclassering en/of bureaus jeugdzorg, scholen, werkgevers en gemeenten. (factsheet Work-Wise en basishandleiding YOUTURN, 2008)

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De inrichting biedt jeugdigen betekenisvolle activiteiten en interventies volgens een individueel allesomvattend plan dat gericht is op geleidelijke terugkeer in de maatschappij.	Alle jeugdigen hebben tijdig (binnen drie weken na de binnenkomst) een vastgesteld perspectiefplan tenzij de detentieduur korter is dan drie weken, dan krijgt de jeugdige een nazorgplan en ook hier werkt de jji actief aan mee.
		De jji stemt het perspectiefplan af in het eerste trajectberaad in de regio van herkomst van de jeugdige.
		Naast inrichtings- en reclasseringsfunctionarissen betreft de jji ook de jeugdige en zijn of haar ouders of verzorgers bij het opstellen en evalueren van het perspectiefplan.
		De jji actualiseert het perspectief minimaal eenmaal per vier maanden. De tweede perspectiefplanbespreking is na tien tot twaalf weken na plaatsing.
		Voorafgaand aan een perspectiefplanbespreking neemt de jji bij de jeugdige de TVA, de SAVRY, de HID en eventuele effectmetingen van gedragsinterventies af.
		Het perspectiefplan wordt voortvarend uitgevoerd. De jji heeft een aanbod aan activiteiten en interventies gericht op reïntegratie. De interventies dienen gebaseerd te zijn op professionele standaarden onderzoek en best practices. De YOUTURN methodiek vindt verder doorgang: naast de basisprofielen krijgt een jeugdige individuele vaardigheids/ontwikkelprofielen en eventueel ook erkende gedragsinterventies en of GGZ-behandeling.
		Bij het aflopen van de justitiële titel is helder hoe de nazorg is ingericht. In de trajectberaden is duidelijk geworden welke instellingen de nazorg bieden. De ITB'er volgt de jeugdige nog wel tot en met de nazorgperiode van maximaal zes maanden.
		De jji informeert tijdig de Raad voor de Kinderbescherming over de geplande vertrekdatum
		Jeugdigen en zijn tevreden over de mogelijkheden tot maatschappelijke reïntegratie.
B	Inrichtingen hebben vastgesteld beleid met betrekking tot de reïntegratie en nazorg inspanningen ten behoeve van jeugdigen	De jji heeft vastgelegd wat haar inspanningen zijn om een jeugdige te reïntegreren.
		Met gemeenten en (zorg)instellingen heeft de jji afspraken vastgelegd m.b.t. de organisatie van (na)zorg aan jeugdigen.
C	De toepassing van het reïntegratie- en nazorgbeleid wordt aantoonbaar gecontroleerd.	De tijdige totstandkoming van perspectiefplannen en de daadwerkelijke uitvoering daarvan worden systematisch gemonitord. Zonodig wordt de uitvoering daarop bijgestuurd.

3.2 Verlof

(Inter)nationale regelgeving

Dat justitiabelen om humanitaire redenen met verlof behoren te kunnen gaan (bv. om zieke verwanten te bezoeken of een begrafenis bij te wonen) is vastgelegd in art. 24.9 EPR en art 86.1 ERJO. Art 86.1 en art.103.6 EPR voegen daaraan toe dat er een verlofsysteem behoort te zijn waar regelmatig verlof begeleid of onbegeleid onderdeel dient te zijn van het regime. Dat is ook de strekking van art. 60.2 SMR.

In het verloftoetsingskader justitiële jeugdinrichtingen (conceptversie 26 maart 2010) is het verlofbeleid uitgewerkt. Dit verloftoetsingskader heeft de status van ministeriele regeling en vindt zijn grondslag in artikel 40 Rjj dat bepaalt dat de Minister nadere regels kan stellen t.a.v. de procedure voor het aanvragen en verlenen van verlof. Het kader is van toepassing op alle jeugdigen aan wie op grond van het jeugdstrafrecht een vrijheidsbenemende straf of maatregel is opgelegd. Er zijn drie verlofmodaliteiten: incidenteel verlof; planmatig verlof en Scholings- en Trainingsprogramma (STP).

Incidenteel verlof

Het incidentele verlof kan de directeur toekennen indien verblijf buiten de inrichting om onvoorziene omstandigheden noodzakelijk is (art. 32 Rjj).

Voorbeelden hiervan zijn:

- het in levensgevaar verkeren van een relatie;
- het overlijden of de begrafenis van een relatie;
- het niet in staat zijn om naar de inrichting te reizen van een relatie;
- de bevalling van een partner.

Planmatig verlof

Op grond van art. 33 Bjj is planmatig verlof aan de orde na een onherroepelijke veroordeling tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel en nadat de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf is gestart. Het betreft jeugdigen met een onvoorwaardelijke jeugddetentie, jeugdigen van wie de voorwaardelijke detentie is omgezet in een onvoorwaardelijke jeugddetentie (TUL), en jeugdigen met een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel. Planmatig verlof kan worden aangevraagd indien de voortgang van de behandeling daartoe aanleiding geeft. In elk geval heeft een delictanalyse plaatsgevonden en zijn criminogene factoren en de daarbij horende risico's in kaart gebracht.

Wanneer een jeugdige aan bovengenoemde voorwaarden voldoet, ontstaat in fase drie YOUTURN de mogelijkheid voor het eerste planmatig verlof. Planmatig verlof wordt verleend in het kader van een verlofplan, dat een onderdeel is van het perspectiefplan en is gericht op de voorbereiding op een succesvolle resocialisatie van de jeugdige. Planmatig verlof kent een consistente en logische opbouw van vrijheden die voortvloeit uit de opgestelde behandeldoelen en het behandelverloop. De behandeldoelen vloeien voort uit de afgenomen screening en diagnostiek in combinatie met de gegeven (restant)termijn van de straf of maatregel. Elke vorm van planmatig verlof wordt afgesloten met een evaluatie met betrokkenen over het verloop van het verlof en behaalde resultaten op gestelde verlofdoelen. Vervolgens wordt in de perspectiefplanbespreking tot een gewogen besluit gekomen over de aanvraag van een nieuwe opvolgende verlofstatus of een verlenging van de reeds verleende status.

In het geval van een strafrestant van maximaal drie maanden kan de jji één machtiging voor een verloftraject aanvragen. In de aanvraag staan zowel eendaags begeleid, eendaags en meerdaags onbegeleid verlof beschreven. De machtiging geldt voor het gehele verloftraject. In het geval van een strafrestant van minimaal drie maanden dient de jji voor iedere verlofstatus een aparte aanvraag in, overeenkomstig de procedure voor jeugdigen met een PIJ-maatregel. Tijdens de PIJ-maatregel zijn de volgende verlofvormen mogelijk:

- begeleid verlof (duur is max. één dag zonder overnachting. Begeleiding door groepsleiders, IBT'ers al dan niet aangevuld met beveiligers);

- eendaags onbegeleid verlof (duur is max. 1 dag zonder overnachting, max. twee keer per week);
- uitbreiding eendaags onbegeleid verlof met externe therapie, onderwijsactiviteiten en werk (duur max. vijf dagen per week zonder overnachting);
- meerdaags onbegeleid verlof (geleidelijk uitgebouwd en opmaat richting STP).

Scholings- en trainingsprogramma

Na het doorlopen van alle verlofvormen en vanaf fase vier YOUTURN komt een jeugdige in aanmerking voor een STP. In de Bjj (artikelen 3 en 31) en in de Rjj (artikelen 2 tot en met 13 en 41 tot en met 47) zijn regels ten aanzien van STP en proefverlof vastgelegd. Een STP wordt verleend in het kader van een STP-plan, dat, net als het verlofplan, onderdeel is van het perspectiefplan. Het STP-plan bevat dezelfde onderdelen als het verlofplan, waarbij daarnaast wordt ingegaan op de invulling van het volledige verblijf buiten de inrichting, de daaraan verbonden voorwaarden, het verblijfadres en de contactgegevens van relevante contactpersonen en de begeleidende instanties. De jji legt, na overleg met de (jeugd)reclassering, in het plan vast op welke wijze het toezicht plaatsvindt en in welke frequentie over de voortgang wordt gerapporteerd. Wanneer een STP wordt aangevraagd voor een jeugdige in de eerste termijn van een 6 jarige PIJ-maatregel dient de jji vooraf advies aan de OvJ te vragen. Tijdens een STP blijft de directeur van de jji verantwoordelijk voor de jeugdige. Indien een jeugdige zich niet houdt aan de gestelde voorwaarden van het STP is tijdelijke terugplaatsing in een jji mogelijk. Een onderbreking van maximaal twee weken volstaat doorgaans. De directeur informeert afdeling Individuele Jeugdzaken (IJZ) over de tijdelijke onderbreking van het STP. Indien deze onderbreking de termijn van twee aaneengesloten weken overschrijdt wordt in overleg met IJZ bekeken of deze periode (kortdurend) verlengd wordt dan wel of de machtiging namens de Staatssecretaris wordt ingetrokken, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een structurele belemmering in de naleving van de voorwaarden. Een tijdelijk afgebroken STP kan door de directeur weer herstart worden. Indien het STP wederom wordt opgestart wordt IJZ in kennis gesteld.

De directeur kan ook besluiten om het STP volledig af te breken en de selectiefunctionaris te adviseren om de toestemming in te trekken (art 12 lid 3 sub c Rjj). Ten aanzien van het *proefverlof* kan de directeur besluiten dit volledig af te breken en kan de Staatssecretaris de machtiging intrekken.

Aanvraagprocedure

De aanvraagprocedure voor verlof ziet er als volgt uit:

De jji dient een verzoek in voor een machtiging tot verlof bij de afdeling Individuele Jeugdzaken (IJZ). De verlofaanvraag is ondertekend door de directeur van de inrichting en de betrokken gedragswetenschapper. Uit de aanvraag moet blijken dat het voorgestelde verlof(traject) op basis van een inhoudelijke toets in een multidisciplinair overleg tot stand gekomen is. Dit multidisciplinair overleg bestaat in elk geval uit verschillende functionarissen van het behandelend team (waaronder ook groepsleiding), waar nodig aangevuld met relevante externe partijen. Ook het relevante netwerk rondom de jeugdige is bij deze beslissing betrokken (geweest).

De aanvraag verlof bestaat uit:

- een aanvraagformat;
- het verlof- en perspectiefplan, waaronder: een omschrijving van het gewenst verlof, een risicotaxatie (SAVRY)¹⁵ en delictanalyse, een risicomanagementplan¹⁶, het verlofcontract en (indien van toepassing) een inhoudelijke verlofevaluatie;

Bij een aanvraag STP dient de aanvraag ook begeleid te gaan van het maatregelrapport (in het geval van begeleiding door de volwassenen reclassering). Indien de begeleiding plaatsvindt door de jeugdreclassering, voorziet zij de jji van een intentieverklaring met daarin de toezegging de begeleiding van het STP te zullen uitvoeren.

In een aantal gevallen is er sprake van een bijzondere situatie bij de verlofverlening. Het kan bijvoorbeeld zijn dat het OM een executie-indicator¹⁷ heeft afgegeven. Concreet betekent dit dat de OvJ wil *adviseren* over te nemen beslissingen inzake de verschillende vormen van te verlenen vrijheden (incidenteel of planmatig) aan de betrokken jeugdige. Bij elke aanvraag voor een nieuwe verlofstatus- of traject vraagt de jji de OvJ om *advies*. Verlofaanvragen voor jeugdigen met politieke- en/of mediagevoelige strafzaken dienen ook voor advies te worden voorgelegd aan de OvJ indien er geen executie-indicator is afgegeven. Sommige strafzaken die al vóór of nog tijdens het strafproces politieke- of media-aandacht krijgen, zullen in de praktijk vaak een executie-indicator meekrijgen bij veroordeling. Strafzaken kunnen ook op een later moment politiek- of mediagevoelig worden; bijvoorbeeld naar aanleiding van incidenten. Niet alleen de OvJ, maar ook IJZ kan daarom bij plaatsing van een jeugdige een zaak als politiek- of mediagevoelig aanmerken.

Ook bij de aanvraag voor incidenteel verlof van een voorlopige gehechte jeugdige speelt het OM een rol. De OvJ dient dan steeds zijn *instemming* te geven. De jji benadert eerst de OvJ, voordat zij een verlofaanvraag indient bij IJZ. Een verlofaanvraag zonder instemming dan wel advies van de OvJ wordt door IJZ niet in behandeling genomen.

Voor specifieke voorwaarden die gelden voor jeugdigen in vreemdelingenbewaring zij verwezen naar het verloftoetsingskader jji's (4.3.4)

15 In de SAVRY die met de verlofaanvraag wordt meegezonden zijn de specifieke risico's gewogen die bij het beoogde verlof aan de orde zijn. Deze beoordeling doet een uitspraak over mogelijke risico's die aan de orde zijn bij het verblijf van de jeugdige buiten de jji. Het staat de inrichtingen vrij daarnaast een aanvullend risicotaxatie-instrument te gebruiken. De SAVRY mag niet langer dan 6 maanden geleden zijn afgenomen.

16 In het risicomanagementplan komen in elk geval de volgende aspecten aan de orde: kans / risico op confrontatie met eventuele slachtoffer(s), nabestaanden van slachtoffer(s) en/ of mededaders; de risicoanalyse van de problematiek van de jeugdige en het resterende delictgevaar; wijze waarop risicofactoren onder controle worden gehouden (bijvoorbeeld bezit van geld, gelegenheid tot alcohol/middelengebruik, geweld, onttrekking); de medewerking van ouders / netwerk/ ketenpartners. Het verlofadres moet beoordeeld zijn op risicofactoren, alvorens verlof naar dat adres kan worden ingezet. Uiteraard dienen ouders/netwerk zich bereid te verklaren de jeugdige te (kunnen) ontvangen. Van het verlofadres wordt dan ook een bijdrage aan de evaluatie van het verlof verwacht.

17 Een executie-indicator is een aantekening van het OM bij het aanbieden van een vonnis ter executie aan de Minister van Justitie. Met een executie-indicator maakt de OvJ kenbaar gekend te willen worden ten aanzien van veranderingen in bewegingsvrijheid, dus ook ten aanzien van verlof. Indien sprake is van een executie-indicator staat dit vermeld op het vonnis (veroordeelden) of op het insluitingsbevel (bij voorlopig gehechten).

Een verlofmachtiging wordt door het hoofd van de afdeling Individuele Jeugdzaken namens de Staatssecretaris van Justitie verleend wanneer IJZ tot de conclusie komt dat het verlof in overeenstemming is met gestelde behandel- en verlofdoelen én de risico's met een risicomanagementplan tot aan aanvaardbaar niveau zijn teruggebracht. Een verlofmachtiging is geldig voor de duur van een half jaar (art 31-33 Bjj). Voor de verlenging van een bestaande machtiging is een positieve evaluatie van het verlof nodig. De directeur stuurt IJZ een maand voor het verlopen van de termijn een evaluatie en een nieuwe aanvraag op grond waarvan de machtiging kan worden verlengd.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Verlof draagt bij aan de maatschappelijke reïntegratie en risico's bij toekenning worden afgewogen.	Een jeugdige komt vanaf fase drie YOUTURN in aanmerking voor planmatig verlof nadat een delictanalyse heeft plaatsgevonden en de criminogene factoren en de daarbij horende risico's in kaart zijn gebracht. Voor STP komt een jeugdige vanaf fase vier YOUTURN in aanmerking na het doorlopen van alle verlofvormen.
		Ten behoeve van het planmatig verlof is er een verlofplan opgesteld. Ten behoeve van een STP is er een STP-plan opgesteld. Beide plannen vormen een onderdeel van het perspectiefplan.
		Het STP-plan en het verlofplan gaan in op de invulling van het volledige verblijf buiten de inrichting, de daaraan verbonden voorwaarden en te doelen, het verblijfadres en de contactgegevens van relevante contactpersonen en de begeleidende instanties.
		Planmatig verlof kent een consistente en logische opbouw van vrijheden die voortvloeit uit de opgestelde behandeldoelen en het behandelverloop. De behandeldoelen vloeien voort uit de afgenomen screening en diagnostiek in combinatie met de gegeven (restant)termijn van de straf of maatregel.
		Het voorgestelde verlof(traject) is op basis van een inhoudelijke toets in een multidisciplinair overleg tot stand gekomen. Dit multidisciplinair overleg bestaat in elk geval uit verschillende functionarissen van het behandelend team (waaronder ook groepsleiding), waar nodig aangevuld met relevante externe partijen. Ook het relevante netwerk rondom de jeugdige is bij deze beslissing betrokken (geweest).
		De jji dient een verzoek voor een machtiging tot verlof in bij de afdeling Individuele Jeugdzaken (IJZ). De verlofaanvraag is ondertekend door de directeur van de inrichting en de betrokken gedragswetenschapper.
		De aanvraag verlof bestaat uit: een aanvraagformat; het verlof- en perspectiefplan, waaronder: een omschrijving van het gewenst verlof, een risicotaxatie (SAVRY) en delictanalyse, een risicomanagementplan, het verlofcontract en (indien van toepassing) een inhoudelijke verlofevaluatie.
		Bij een aanvraag STP dient de aanvraag ook begeleid te gaan van het maatregelrapport (volwassenen reclassering) of intentieverklaring (jeugdreclassering).
		De jji vraagt in de volgende situaties advies aan de OvJ: 1. indien er sprake is van een executie-indicator van het OM bij elke aanvraag voor een nieuwe verlofstatus- of traject;

		2. bij verlofaanvragen met politieke- en/of mediagevoelige strafzaken, ook indien er geen executie-indicator is afgegeven;
		3. wanneer een STP/proefverlof wordt aangevraagd voor een jeugdige in de eerste termijn van een zesjarige PIJ-maatregel.
		Bij de aanvraag voor incidenteel verlof van een voorlopige gehechte jeugdige dient de OvJ steeds zijn instemming te geven.
		Bij STP legt de jji, na overleg met de (jeugd)reclassering, in het plan vast op welke wijze het toezicht plaatsvindt en met welke frequentie over de voortgang wordt gerapporteerd.
		De directeur stuurt IJZ een maand voor het verlopen van de termijn een evaluatie en een nieuwe aanvraag op grond waarvan de machtiging kan worden verlengd.
B	Het vrijhedenbeleid van de inrichting is gericht op reïntegratie van de jeugdige en beschrijft de risicoafwegingen.	De directeur informeert afdeling Individuele Jeugdzaken (IJZ) over de tijdelijke onderbreking van het STP. Indien het STP wederom wordt opgestart wordt IJZ eveneens in kennis gesteld.
		Er is in de inrichting een procesbeschrijving conform het verloftoetsingskader justitiële jeugdinrichtingen voorhanden m.b.t. toepassing van het vrijhedenbeleid.
C	De JJI controleert de toekenning van vrijheden.	In de procesbeschrijving zijn de advies- en beslissingsbevoegdheden vastgelegd, inclusief de wijze waarop de interne multidisciplinaire voorbereiding van de besluitvorming m.b.t. het vrijhedenbeleid plaatsvindt.
		Het management van de inrichting monitort stelselmatig het proces van de besluitvorming rond het vrijhedenbeleid.
		De inrichting bewaakt stelselmatig dat bij de verlofaanvragen voldaan wordt aan de in het verloftoetsingskader jji's gestelde voorwaarden.
		Elke vorm van planmatig verlof wordt afgesloten met een evaluatie met betrokkenen over het verloop van het verlof en behaalde resultaten op gestelde verlofdoelen. Vervolgens wordt in de perspectiefplanbespreking tot een gewogen besluit gekomen over de aanvraag van een nieuwe opvolgende verlofstatus of een verlenging van de reeds verleende status.

Interne veiligheid

4.1 Preventie en beheersing van calamiteiten

(Inter)nationale regelgeving

Art. 52.2 EPR eist de aanwezigheid van procedures en systemen om de veiligheid van justitiabelen, medewerkers en bezoekers in de inrichting te waarborgen. Art. 52.4 EPR duidt op de mogelijkheid voor justitiabelen om dag en nacht in contact te komen met medewerkers. Deze mogelijkheid om dag en nacht in contact te komen met medewerkers wordt nader gespecificeerd in artikel 2 en 7 van de Regeling eisen kamer justitiële jeugdinrichtingen.

Uitvoeringsbeleid

Na de Schipholbrand (2005) is door DJI inzichtelijk gemaakt aan welke eisen een inrichting moet voldoen ten aanzien van de beschikbare veiligheidsvoorzieningen. Daarnaast is een groot aantal maatregelen genomen die binnen de inrichtingen moet leiden tot een effectieve aanpak van de preventie en bestrijding van calamiteiten die een risico vormen voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Zo dient een jji te beschikken over een geldige en/of geactualiseerde gebruikersvergunning, een gekwalificeerde BHV-organisatie van voldoende omvang, een calamiteitenplan (incl. evacuatieplan) en daadwerkelijk toegepaste oefenscenario's met externe hulpverleningsdiensten. Dit alles is gebaseerd op de algemene alarmregeling (circulaire DJI d.d. 22 augustus 2006, geldend voor alle DJI-sectoren).

De nieuwe Arbeidsomstandighedenwet (2007) heeft ertoe geleid dat de BHV meer dan voorheen op karakteristieke ongevalsscenario's wordt gebaseerd waarbij maatwerk per inrichting centraal staat. Deze scenarioaanpak is aanvullend op de in de Arbo-wetgeving verplicht gestelde periodieke risico-inventarisatie en -evaluatie, (RI&E).

In de periode 2009-2011 wordt met name gewerkt aan borging van de genomen (brand)veiligheidsmaatregelen. Daartoe is binnen DJI een programmadirecteur Veiligheid aangesteld met de taakopdracht regie te voeren op integrale veiligheid vanuit de door DJI vastgestelde nota 'Visie op interne veiligheid DJI'. Onderdelen uit deze nota vormen mede het vertrekpunt voor de inhoud van dit criterium.

Aanvullende verwachtingen

Jeugdigen die op cel verblijven kunnen in noodgevallen door middel van een bel of een spreek-luisterverbinding contact zoeken met het executieve personeel op de afdeling. De IST hanteert het uitgangspunt dat in dergelijke noodgevallen er binnen 10 minuten persoonlijk contact is tussen een jeugdige en een inrichtingsmedewerker.

De IST verwacht dat incidenten met een veiligheidsrisico altijd schriftelijk gerapporteerd worden, inclusief de wijze van afhandeling. Van deze rapportage vindt gestructureerd registratie plaats onder het beheer van de directie.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De inrichting is voorbereid op de beheersing van calamiteiten.	De inrichting beschikt over een operationele BHV-organisatie die voldoet aan de gestelde (DJI)-eisen.
		Calamiteitenoefeningen vinden planmatig en geregeld plaats. Intern dient minimaal viermaal per jaar geoefend te worden. Oefeningen met externe hulpverleners vinden tenminste tweemaal per jaar plaats.
		Alle kamers zijn voorzien van rookmelders en voorzien van een intercom.
		In noodgevallen is er binnen tien minuten face to face contact tussen een jeugdige en een inrichtingsmedewerker.
		Vluchtroutes, inclusief nooddeuren, zijn, voor zover het veiligheidsarrangement dit mogelijk maakt, geduid en vrij van obstakels.
		Alle incidenten met een veiligheidsrisico voor de organisatie worden gerapporteerd en geregistreerd.
B	De inrichting beschikt over documentatie en daarop gefundeerd vastgelegd beleid met betrekking tot de beheersing van calamiteiten.	De inrichting beschikt over actuele plannen & instructies ter beheersing van calamiteiten die voldoen aan de eisen zoals gesteld in het raamwerk calamiteitenbeheersing van DJI.
		De inrichting beschikt over een actueel oefenjaarplan.
		De inrichting beschikt over een geldige gebruikersvergunning.
C	De toepassing van het beleid met betrekking tot de beheersing van calamiteiten wordt stelselmatig gecontroleerd.	Door leidinggevenden wordt stelselmatig gecontroleerd of medewerkers over voldoende kennis en vaardigheid beschikken om calamiteiten op basis van de vigerende calamiteitenplannen te kunnen beheersen.
		Er is een plan van aanpak beschikbaar dat duidelijk maakt op welke termijn welke voorzieningen worden cq (moeten) zijn gerealiseerd als gevolg van de aanbevelingen uit de meest recente RI&E.

4.2 Tegengaan van agressie en geweld(Inter)nationale regelgeving

Art. 52.2 EPR geeft aan dat er procedures moeten zijn die de veiligheid van personen in de inrichting verzekeren en die het risico van geweld tot een minimum beperken. Belangrijk is verder dat justitiabelen altijd contact moeten kunnen hebben met personeel (Art. 52.4 EPR). Bijzondere aandacht verdienen justitiabelen die kwetsbaar zijn voor fysiek, geestelijk of seksueel misbruik (art. 25.4 EPR).

Toepassing geweld(smiddelen)

Artt. 38 en 40 BJJ, alsmede art. 64-68 EPR en art. 54 SMR schrijven voor dat het gebruik van geweld(smiddelen) nimmer is toegestaan als straf, maar uitsluitend plaats mag vinden om te voorkomen dat een justitiabele ontvlucht of -als uiterste middel- om te voorkomen dat een justitiabele zichzelf of een ander letsel toebrengt. Er dienen gedetailleerde voorschriften te zijn m.b.t. de toepassing van geweld(smiddelen) en inrichtingspersoneel dient getraind en (jaarlijks) getoetst te zijn in het proportioneel gebruik daarvan. Als een jeugdige uit bescherming van zichzelf of van anderen aan mechanische middelen wordt onderworpen, wordt voor de beoordeling van de toestand van de jeugdige de justitieel geneeskundige geïnformeerd.

Deze internationale verplichtingen zijn vastgelegd in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (hoofdstuk VII) en in afzonderlijke ministeriële regelingen zoals de regeling straf/ en afzonderingscel justitiële jeugdinrichtingen, de regeling toepassing mechanische middelen jeugdigen en de regeling geweldsinstructie justitiële jeugdinrichtingen.

Daarin staat ondermeer dat: de directeur een voor zijn inrichting geldende geweldsinstructie vaststelt waarin is vastgelegd onder welke omstandigheden welke gewelds- en vrijheidsbeperkende middelen toepassing vinden; de directeur voor de toepassing van mechanische middelen een protocol vaststelt. tijdens de afzondering een jeugdige bij ernstige veiligheidsrisico's voor zichzelf of zijn omgeving gedurende maximaal 12 uur (voor jeugdigen tussen de 12 en 16 jaar) of maximaal 24 uur (voor jeugdigen vanaf 16 jaar en ouder) in zijn bewegingsvrijheid kan worden beperkt door middel van mechanische middelen; de arts en de cvt worden daarover onverwijld geïnformeerd. Bij gebruik van geweld onverwijld schriftelijk verslag wordt uitgebracht aan de inrichtingsdirecteur.

Uitvoeringsbeleid

Eén van de indicatoren in de jaarlijkse Planning en Controlcyclus bij de Justitiële Jeugdinrichtingen is het aantal geweldplegingen tussen jeugdigen. algemene normen voor geweldpleging tussen jeugdigen en tegen personeel. In 2011 is de norm geweldpleging tussen jeugdigen <70 per 100 bezette plekken en voor geweldpleging tegen personeel <65 per 100 bezette plekken. Deze normen zijn voor 2012 naar beneden bijgesteld (resp. <65/100 en <55/100). Ook in de management- en prestatiecontracten worden per JJI normen vastgesteld in de P&C gesprekken tussen de JJI en sectordirectie

Aanvullende verwachtingen

Bij de bouw van de inrichting is het risico van het ontstaan van onveilige situaties goed doordacht. Indeling van het gebouw, zichtlijnen, technische of elektronische hulpmiddelen dragen bij aan een veilige verblijfssituatie voor jongeren en medewerkers.

De Arbeidsinspectie heeft expliciete verwachtingen over de aanpak van agressie die deels is ontleend aan de Arbowet. Zij toets een organisatie op de volgende normen. De jji heeft ter voorkoming van agressie en geweld een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) die inzicht geeft waar en wanneer medewerkers met agressie en geweld te maken kunnen krijgen. Derhalve dient er een incidentenprotocol te zijn hoe incidenten gemeld worden, welke informatie wordt doorgegeven, hoe de communicatie verloopt en op welke wijze deze incidenten geregistreerd en geanalyseerd worden.

Jeugdinrichtingen dienen DJI, de IJZ en de AI te informeren over incidenten die letsel (en ziekenhuisopname) tot gevolg hebben. De jji dient een opvang-/nazorgregeling hebben zodat er ondersteuning kan worden geboden aan medewerkers/slachtoffers. In de Arbeidsomstandighedenwet wordt tevens aangegeven dat er in de organisatie bedrijfshulpverlening moet zijn zodat medewerkers waar nodig deskundige hulp kunnen verlenen bij incidenten.

Training

De IST verwacht dat de inrichting beleid heeft geformuleerd dat gericht is op het voorkomen en beheersen van geweld, bedreiging en intimidatie tussen jeugdigen. Dat dit beleid bekend is bij medewerkers, jeugdigen en bezoekers en wordt toegepast. Ook verwacht de IST voldoende toezicht op plekken in het gebouw die kwetsbaar zijn voor onderlinge agressie (leefgroepen; telefoons; trappenhuisen; douches; luchtplaatsen; school). De IST acht het kunnen opslaan van camerabeelden in een JJI van belang om geweldsincidenten te kunnen reconstrueren.

Sommige jji's beschikken over een eigen IBT en sommige jji's kunnen een beroep doen op het IBT van een nabijgelegen penitentiaire inrichting. Het gaat er om dat dit team gewend is om in te grijpen in een inrichting en dat zij getraind zijn om in te grijpen in de betreffende inrichting. Het zou in de praktijk

ook door de politie kunnen worden uitgevoerd als zij komen trainen in de inrichting. De Ist verwacht dat de inrichting de beschikking heeft over een goed geoutilleerde IBT-organisatie die snel inzetbaar is. Daarnaast verwacht de Ist dat groepsleiders en beveiligers op regelmatige basis deelnemen aan een training gestructureerd fysiek optreden waar ook de-escalerend optreden deel van uit maakt.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkomen en beheersen.	Executief personeel wordt regelmatig getraind in het gebruik van geweld(smiddelen) en mechanische middelen. Deze middelen worden alleen toegepast door getraind personeel.
		De inrichting heeft de beschikking over een operationele en geoutilleerde IBT-organisatie die snel inzetbaar is.
		Het gebruik van geweld(smiddelen) en mechanische middelen is proportioneel.
		Alle groepsleiders en beveiligers nemen regelmatig deel aan fysieke weerbaarheidstraining waar ook de-escalerend optreden deel vanuit maakt.
		De inrichting draagt er zorg voor dat de (kwantitatieve en kwalitatieve) inzet van medewerkers en middelen aansluit bij het risico van agressie en geweld door jeugdigen.
		Er is personeel- en/of camera- (toe)zicht op plekken in de inrichting die kwetsbaar zijn voor agressie en geweld zoals: recreatieruimten, telefoons, trappenhuizen, douches, luchtplaatsen, school).
		De inrichting beschikt over de (technische) mogelijkheid om camerabeelden op te slaan ten behoeve van de reconstructie van voorkomende geweldsincidenten.
		Het personeel geeft er blijk van alert te zijn op het signaleren van plegers en slachtoffers van agressie en geweld.
		Jeugdigen voelen zich veilig in de inrichting.
		Over incidenten waarbij geweld is gebruikt, wordt altijd gerapporteerd aan de inrichtingsdirectie.
B	De inrichting beschikt over vastgelegd beleid dat is gericht op het tegengaan en beheersen van agressie en geweld ¹⁸ tussen en door jeugdigen.	Er zijn dienst- en werkinstructies m.b.t. het gebruik van geweld(smiddelen) en mechanische middelen. (inclusief geweldsinstructie en instructie toepassing mechanische middelen).
		De wijze waarop een incident, waarbij geweld is gebruikt, dient te worden afgehandeld en aan wie gerapporteerd dient te worden is beschreven.
		De jji heeft nazorgbeleid.
C	De toepassing van het beleid met	Daartoe opgeleid personeel wordt jaarlijks getoetst op de vaardigheid in het toepassen van

¹⁸ Het kan hier gaan om zowel verbale als fysieke agressie en geweld.

	betrekking tot het tegengaan en de beheersing van agressie en geweld wordt stelselmatig gecontroleerd.	mechanische middelen.
		De fysieke weerbaarheid van personeel wordt jaarlijks getoetst.
		Incidenten waarbij geweld is gebruikt worden altijd geëvalueerd.
		IBT-inzet wordt na afloop altijd geëvalueerd. In voorkomend geval wordt aan IBT-leden en/of andere betrokkenen professionele opvang en nazorg geboden.

4.3 Drugsontmoediging

(Inter)nationale regelgeving

Preventie en begeleiding

Volgens art. 54 RPJDL moet een jeugdinrichting drugsontmoedigingsbeleid hebben gericht op preventie en verslavingsbegeleiding door daartoe gekwalificeerd personeel. De medische dienst dient verslaafde jongeren te signaleren en voorzien van een behandeling (art. 51 RPJDL).

Art. 73 sub c ERJO en commentaar stelt dat jeugdinrichtingen extra zorg dienen te hebben voor verslaafde jeugdigen en dat zij hiertoe ook samenwerking dienen te hebben met verslavingszorginstellingen.

Controle op bezit en gebruik

Onderdelen van een actief drugsontmoedigingsbeleid zijn het regelmatig doorzoeken van de plaatsen waar jeugdigen verblijven, het visiteren van jeugdigen en het controleren van bezoek. Art. 54.1 EPR stelt dat daarvoor gedetailleerde procedures moeten zijn

In de ministeriele regeling urine onderzoek jeugdigen is vastgelegd dat tijdens de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel het anders dan door een arts, tandarts of verloskundige voorgeschreven gebruik van gedragsbeïnvloedende middelen niet is toegestaan. In dezelfde regeling staat dat het gebruik van gedragsbeïnvloedende middelen een contra-indicatie vormt voor de toekenning van verlof, proefverlof, strafonderbreking of deelname aan een scholings- en trainingsprogramma. De jeugdige dient in de eerste twee weken van het verblijf in de inrichting geïnformeerd te worden over de wijze waarop de inrichting uitvoering geeft aan het drugsontmoedigingsbeleid.

Urinecontrole

De directeur van de inrichting kan, indien dit noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de orde of veiligheid in de inrichting dan wel in verband met de beslissing tot plaatsing of overplaatsing dan wel in verband met de toestemming tot het verlaten van de inrichting, een jeugdige verplichten urine af te staan ten behoeve van een onderzoek van die urine op de aanwezigheid van gedragsbeïnvloedende middelen (art. 35 lid 1 Bjj). Uitvoeringsvoorschriften met betrekking tot urinecontroles zijn opgenomen in de ministeriële Regeling urinecontrole penitentiaire inrichtingen.

Fouilleren en visiteren

De directeur is tevens bevoegd een jeugdige bij binnenkomst of bij het verlaten van de inrichting, voorafgaand aan of na afloop van bezoek, dan wel, indien dit anderszins noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de orde of veiligheid in de inrichting aan zijn kleding onderzoeken. Het onderzoek aan het lichaam van de jeugdige wordt op besloten plaatsen, en voor zover mogelijk, door personen van hetzelfde geslacht als de jeugdige verricht (art. 34 Bjj). Art. 54.4 EPR vereist dat visitatie van personen niet op een vernederende manier mag plaatsvinden.

Bij visitatie wordt aangetekend dat stelselmatige visitatie na bv. celinspectie de toets met art. 3 EVRM volgens de RSJ niet kan doorstaan. De beroepscommissie van de RSJ heeft in specifieke zaken geconcludeerd dat visitatie na elk bezoek niet strijdig is met de wet. In andere zaken geeft de beroepscommissie aan dat zij het steekproefsgewijs visiteren, mits dit de grens van twee keer per maand niet te boven gaat, steeds toelaatbaar heeft geacht. Stelselmatig visiteren kan volgens de beroepscommissie, bij afweging van alle belangen, wel onredelijk en onbillijk zijn. De Ist beschouwt het standaard visiteren van justitiabelen na het wekelijkse bezoek als stelselmatig visiteren. Indien er geen sprake is van bijzondere omstandigheden die dit rechtvaardigen acht de Ist stelselmatig visiteren onredelijk en onbillijk.

Uitvoeringsbeleid

In een brief van 14 juni 2010 heeft de minister de Kamer geïnformeerd over maatregelen naar aanleiding van het rapport 'Middelengebruik in justitiële jeugdinrichtingen'.¹⁹ Enerzijds gaat het om maatregelen over behandeling en preventie van druggebruik en anderzijds om maatregelen over de verscherping van de controle.

Preventie en begeleiding

Voor wat betreft maatregelen ten aanzien van de behandeling en de preventie noemt de minister onder andere:

- Passend sanctioneren bij aangetoond middelengebruik. Door het (nog) niet aanvragen van de verlofmachtiging of het uitstellen van verlofactiviteiten. Het nieuwe verloftoetsingskader wordt gebruikt om ouders en netwerk structureel en actief te betrekken bij de behandeling van middelengebruik;
- De omgang met middelengebruik is een vast onderdeel van de intake, screening, en bejegening gedurende het verblijf en de behandeling. Waar nodig met de inzet van behandeling en gedragsinterventies. Dit vloeit voort uit de expliciete koppeling tussen interventies, behandeldoelen en beloningen en sancties binnen de basismethodiek YOUTURN;
- Inzet van de gedragsinterventie Brains4use. Dit is een individueel behandelprogramma van drie maanden, waarin met een daartoe opgeleide drugsconsulent in kaart wordt gebracht wat de achterliggende oorzaken zijn van het gebruik en hoe de jeugdige zijn gebruik kan aanpakken. Ook ouders worden geïnformeerd over de gevaren van gebruik.
- De interventie/ het beleid over kennisvergroting voor medewerkers 'Open & Alert' kan de jeugdinrichting ook inzetten; Het doel van deze interventie is een open en alerte houding te realiseren bij professionals in risicosettings tegenover alcohol en drugs en de (jonge) mensen die dit gebruiken, om zo problematisch alcohol- en drugsgebruik bij hen te voorkomen of te verminderen.
- De inrichting zet de medische dienst actiever in bij de preventie van en voorlichting over (gezondheids-) risico's van middelengebruik bij jeugdigen, ouders en medewerkers. Door de organisatie van themabijeenkomsten voor ouders en jeugdigen onder leiding van interne- dan wel externe experts, zoals de verslavingszorg. (zie ook paragraaf 2.7 toegang medische zorg)
- In de verplichte nazorg stelt de jji voorwaarden eventueel met reclasseringsbegeleiding vanuit verslavingszorginstellingen.

¹⁹ Zelfrapportage-onderzoek dat in de periode maart tot juli 2009 onder 155 jongens met en zonder Pij-maatregel via het WODC is uitgevoerd door de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht. In deze periode bedroeg de gemiddelde bezetting in de jji's 1398 jeugdigen per maand (zowel straf- als civielrechtelijken).

Controle op bezit en gebruik

Voor wat betreft bestaande de maatregelen voor de opsporing van het bezit, gebruik, of handel in verboden middelen noemt de minister op indicatie (en soms ook steekproefsgewijs) grootschalige, inrichtingsbrede controles door middel van visitatie, urine- en kamercontroles.²⁰

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	Er is in de inrichting sprake van actieve drugsbestrijding die plaatsvindt op basis van het vastgestelde beleid.	De inrichting biedt aan jeugdigen die drugs gebruiken een begeleidingsprogramma (eventueel van de GGZ verslavingszorg) om dit drugsgebruik actief terug te dringen. Bij verslaafde jeugdige wordt er in het perspectiefplan aandacht besteed aan verslavingsbegeleiding. De inrichting zet als dat geïndiceerd is de erkende gedragsinterventie Brains4use in. In het kader daarvan is een medewerker opgeleid tot intern drugsconsulent. Voor medewerkers biedt de JJI eventueel ter verbreding van kennis over druggebruik de interventie Open & Alert aan.
		De inrichting zorgt voor de preventie van en voorlichting over (gezondheids-) risico's van middelengebruik eventueel door inzet van de medische dienst hierin en door het organiseren themabijeenkomsten voor ouders en jeugdigen onder leiding van interne- dan wel externe experts, zoals de verslavingszorg.
		Het anders dan door een arts voorgeschreven gebruik van gedragsbeïnvloedende middelen staat de inrichting niet toe.
		Het gebruik van gedragsbeïnvloedende middelen vormt een contra-indicatie voor de toekenning van verlof, proefverlof, strafonderbreking of deelname aan een scholings- en trainingsprogramma. Dit betekent niet dat vrijheden per definitie niet worden toegekend of ingetrokken na druggebruik, maar dat het een overweging is om rekening mee te houden.
		Bezoekers worden voorafgaand aan het betreden van de inrichting actief geïnformeerd over de maatregelen om de invoer van drugs tegen te gaan en de consequenties bij het aantreffen van drugs. Jeugdigen worden in de eerste twee weken van het verblijf geïnformeerd over de wijze waarop de inrichting uitvoering geeft aan het drugsontmoedigingsbeleid.
		Urinecontroles, visitatie en fouillering gebeuren conform daarvoor geldende regelgeving en instructies.
B	De inrichting heeft vastgelegd beleid dat is gericht op het tegengaan van druggebruik en/of invoer.	De inrichting heeft beleid om het drugsgebruik onder jeugdigen die bij de inrichting verblijven actief terug te dringen. Een onderdeel van het beleid vormt de erkende gedragsinterventie voor jeugdigen Brains4use en eventueel ook Open & Alert voor medewerkers.
		Er zijn lokale dienst- en werkinstructies m.b.t. urinecontroles die voldoen aan de minimale door

²⁰ Ter verscherping van de controle beschrijft de minister een aantal onderzoeken die lopen of gaan lopen en in een latere fase mogelijk tot concrete maatregelen zullen leiden.

		DJI gestelde eisen en aan de regeling urine onderzoek jeugdigen.
		Er zijn lokale dienst- en werkinstructies m.b.t. het fouilleren en visiteren van jeugdigen en de controle op voor jeugdigen bestemde goederen.
		In beleid is vastgelegd dat bezoekers van de inrichting en jeugdigen actief geïnformeerd worden over de maatregelen om de invoer van drugs tegen te gaan en de consequenties bij het aantreffen van drugs.
C	De toepassing van het drugsontmoedigingsbeleid wordt stelselmatig gecontroleerd.	De jji controleert regelmatig of de inzet van controlemiddelen en het aanbod van begeleidingsprogramma's conform het gevoerde beleid is.

5 Maatschappijbeveiliging

5.1 Beveiligingsvoorzieningen en beveiligingstoezicht

(Inter)nationale regelgeving

Statische beveiliging

Naast de pedagogische doelstelling heeft insluiting van een jeugdige in een jji vrijheidsbeneming als doel. Justitiële jeugdinrichtingen kennen twee beveiligingsniveaus. Dit zijn de normaal beveiligde inrichtingen oftewel een gesloten inrichting en de beperkt beveiligde inrichtingen oftewel een open inrichting of afdeling (art. 14 Bjj)²¹ Er zijn zowel rijks- als particuliere jeugdinrichtingen. In art. 72 Rjj staat dat de Minister beslist of een particuliere jji geschikt is voor de plaatsing van jeugdige gedetineerden. Voor deze beoordeling moet de particuliere inrichting onder andere informatie leveren over de bouwkundige voorzieningen die van belang zijn voor de beoordeling van de veiligheid binnen de voorziening en de maatschappelijke veiligheid daarbuiten; en gegevens over de personele en materiële toerusting die van belang zijn voor de beoordeling van de geschiktheid van de voorziening als particuliere inrichting.

Dynamische beveiliging

Kamercontrole: Op basis van art. 39 Bjj kan de jji de kamer van een jeugdige onderzoeken op de aanwezigheid van voorwerpen die niet in zijn bezit mogen zijn. Als de jeugdige in het bezit is van goederen die met het oog op de voorkoming of de opsporing van strafbare feiten relevant zijn doet de jji aangifte (art. 39 lid 2).

Toezicht bij bezoek: De directeur kan bepalen dat er op dat bezoek toezicht wordt uitgeoefend indien dit noodzakelijk is voor: de handhaving van de orde of de veiligheid in de inrichting; de voorkoming of de opsporing van strafbare feiten; de bescherming van slachtoffers van of anderszins betrokkenen bij misdrijven; de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van de jeugdige; de uitvoering van het perspectieflplan. Ook kan hij het bezoek weigeren. (art 43 lid 3 en 4 Bjj)

Ingrijpen bij onttrekking: Als een jeugdige zich wil onttrekken aan het op hem uitgeoefende toezicht dan is de directeur bevoegd jegens een jeugdige geweld te gebruiken dan wel vrijheidsbeperkende middelen aan te wenden (Art 40 lid sub b).

Uitvoeringsbeleid

In het Programma van Eisen voor een normaal en een beperkt beveiligde justitiële jeugdinrichting van 25 oktober 2007 heeft DJI de uitgangspunten neergelegd voor de beveiliging. Normaal beveiligde inrichtingen zijn inrichtingen met een hoge mate van beveiliging. Alle voorzieningen zoals leefgroepen, school, werkplaatsen en medische verzorging, bevinden zich op één afgesloten en beveiligd terrein, veelal binnen één afgesloten en beveiligd gebouw. Binnen de inrichting zijn een aantal preventieve maatregelen getroffen ter voorkoming van ontvluchtingen. De maatregelen zijn een

²¹ In het perspectieflplan wordt vastgelegd wanneer de jeugdige, mits hij voldoet aan de daarvoor gestelde voorwaarden, naar een (meer) open setting kan worden doorgeplaatst.

samengesteld geheel bestaande uit: organisatorische maatregelen; fysieke barrières; signalerings- en observatiesystemen. De woonafdelingen onderling dienen zodanig te worden gescheiden dat er in de leefsector geen contact tussen twee groepen jeugdigen kan ontstaan.

Bij de beperkt beveiligde inrichtingen/afdelingen is dit anders. Hier verblijven jeugdigen, die als laatste fase van hun behandeling, op de terugkeer in de maatschappij worden voorbereid. De behandeling richt zich in belangrijke mate op het bevorderen van de zelfstandigheid van de jeugdigen en herintreding in de maatschappij. Het is daartoe van belang dat de jeugdigen zich los kunnen maken uit de sfeer van geslotenheid en in een andere bijna open woonomgeving (binnen de inrichting) aan de eindbehandeling kunnen deelnemen. De jeugdigen moeten hun verblijf ervaren als de laatste fase op weg naar terugkeer in de maatschappij. De jeugdigen kunnen eventueel overdag buiten de inrichting werken of een opleiding volgen. De beperkt beveiligde afdeling dient op een locatie, afzonderlijk van de overige afdelingen, te liggen. Zowel vanuit een normaal beveiligde als uit een beperkt beveiligde inrichting is het ongewenst dat een jeugdige ontvlucht, maar zullen de voorzieningen om dat te voorkomen verschillen.

DJI heeft, buiten de regelgeving over de biometrie bij binnenkomst en vertrek, geen uitvoeringsbeleid over de dynamische beveiligingsaspecten zoals het toezicht op risicovolle situaties voor de onttrekking (o.a. verblijf in de open lucht, bezoek)

Aanvullende verwachtingen

De Ist heeft bij haar doorlichtingen in het gevangeniswezen beleid aangetroffen over het toezicht op risicovolle situaties. In dit beleid zijn meerdere risicovolle situaties aangemerkt als kritische beveiligingsprocessen (de belangrijkste zijn: verblijf in de open lucht, bezoek, kamercontroles en aanwezigheidscontrole). Bovendien beschrijft dit beleid wat zij hierbij van de medewerkers in de inrichting verwacht. De Ist acht het kunnen opslaan van camerabeelden in een JJI van belang om ontvluchtingen te kunnen reconstrueren.

De Ist verwacht dat de inrichting haar personeelsinzet zowel kwalitatief als kwantitatief heeft afgestemd op de voorkoming van ontvluchtingen. Bovendien verwacht ze dat de inrichting toezicht uitoefent op de uitvoering van de beveiliging. Om ervoor te zorgen dat medewerkers scherp blijven op beveiligingsaspecten is het van belang dat met name beveiligingsmedewerkers met enige regelmaat wisselen van team/werkplek. Vanzelfsprekend dient ook de continuïteit van een team (van groepsleiders) in het oog gehouden te worden.

Aanvullend acht de Ist het van belang dat jeugdigen na het (tijdelijk) verlaten van de inrichting bij terugkeer daarvan stelselmatig worden gecontroleerd op het voorhanden hebben van contrabande. Ook is de Ist bij dit criterium van mening dat groepsleider en beveiligingsmedewerkers met een zekere regelmaat van team/werkplek dienen te rouleren. De JJI dient hierbij in acht te nemen dat te vaak rouleren niet wenselijk is omdat het ook tijd vraagt voordat een team goed op elkaar is ingespeeld.

In haar jaarbericht 2008 heeft de Ist het belang aangegeven dat ook op personeel en regelmatige bezoekers toegangscontrole wordt toegepast: "Er hoeft geen sprake te zijn van kwade trouw van betrokkenen, het kan ook gaan om onoplettendheid".

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De procedures en systemen die bijdragen aan handhaving van het beveiligingsniveau van de inrichting worden toegepast.	Het signaleren van en handelen bij beveiligingsrisico's is structureel onderwerp van gesprek en krijgt voortdurend aandacht binnen de inrichting.
		De medewerkers geven er blijk van kennis te hebben van de voor hun functie relevante werkinstructies (zoals de instructies voor bezoek, luchten, kamerinspectie en aanwezigheidscontrole)

		en handelen ook overeenkomstig. De statische beveiligingsvoorzieningen ter voorkoming van ontvluchting (bijvoorbeeld de omtrekbeveiliging) werken in het algemeen naar behoren en defecten worden per omgaande hersteld. Biometrische controle van de identiteit van jeugdigen bij verlof en transport vindt plaats. Plaatsen die vanuit beveiligingsoptiek een risico vormen kunnen met camera's worden geobserveerd. Medewerkers die beveiligingsapparatuur bedienen (bv. x-ray) en specifieke veiligheidshandelingen verrichten) zijn daartoe gedegen opgeleid. Na het (tijdelijk) verlaten van de inrichting, bij terugkeer daarvan worden jeugdigen stelselmatig gecontroleerd op het voorhanden hebben van contrabande. Op personeel en bezoekers van de inrichting wordt toegangscontrole toegepast. Kamerinspecties worden stelselmatig uitgevoerd; van de uitvoering (en evt. bijzonderheden) vindt registratie plaats en wordt mededeling gedaan aan de betrokken jeugdige(n). De ruimten waar jeugdigen individueel en/of collectief verblijven worden stelselmatig gecontroleerd op afwijkingen; van de controles wordt registratie bijgehouden. Alle incidenten met een beveiligingsrisico (bezit contrabande n.a. v. fouilleren/ kamerinspectie of inspectie algemene ruimte, controle luchtplaats, hekwerk, niet werkende beveiligingsapparatuur zoals deuren, x-ray, etc.) worden gerapporteerd. De groepsleiders en beveiligingsmedewerkers rouleren met enige regelmaat van team/werkplek. Contact tussen twee groepen jeugdigen van verschillende afdelingen is tijdens het verblijf op de groep niet mogelijk.
B	Er zijn vastgelegde lokale procedures en instructies die zorgdragen voor handhaving van het beveiligingsniveau van de inrichting.	In dienstinstructies voor de processen bezoek, luchten, kamerinspectie en aanwezigheidscontrole is beschreven hoe personeel dient te handelen ter voorkoming van ontvluchtingen. Ter voorkoming van contact tussen twee groepen jeugdigen in de leefsector is het gebouw dusdanig ingericht dat woonafdelingen onderling gescheiden zijn en is de beperkt beveiligde afdeling op een locatie, afzonderlijk van de overige afdelingen, gesitueerd.
C	De inrichting controleert stelselmatig de toepassing resp. werking van lokale procedures en systemen die bijdragen aan handhaving van het beveiligingsniveau.	De dienstinstructies voor de processen bezoek, verblijf in de buitenlucht, kamerinspectie en aanwezigheidscontrole worden aantoonbaar gecontroleerd op naleving. De werking van statische beveiligingsvoorzieningen wordt stelselmatig gecontroleerd; uitgevoerde controles worden bijgehouden in een logboek. Incidenten worden met de relevante betrokkenen geëvalueerd.

6 Personeel en organisatie

Het is niet de taak van de Ist om de bedrijfsvoering en/of het organisatorisch functioneren van inrichtingen door te lichten. Desalniettemin zijn er binnen iedere inrichting thema's aan de orde die het functioneren van de organisatie als geheel beïnvloeden en een zodanig effect (kunnen) hebben op de kwaliteit van het primaire proces dat ze bij een doorlichting niet buiten beschouwing kunnen blijven. Het gaat dan ondermeer om de vraag of de personeelsbezetting kwalitatief en kwantitatief op orde is, of er binnen en met de organisatie voldoende wordt gecommuniceerd, of de medewerkers hun werkzaamheden integer (kunnen) uitvoeren, of de medewerkers zich betrokken vinden bij de organisatie, op de hoogte zijn van wat de organisatie wil bereiken en welke rol zij daarin vervullen. Ook is van belang in hoeverre de organisatie zelf in staat is om haar beleid en uitvoering te beoordelen, welke methodes zij daarbij gebruikt en wat zij met het resultaat van deze evaluaties doet. Met behulp van navolgende criteria vormt de Ist zich een oordeel over het aspect P&O.

6.1 Personeelsvereisten

(Inter)nationale regelgeving

Art. 72.2 EPR stelt o.a. dat het inrichtingspersoneel doordrongen moet zijn van de doelstelling van het gevangeniswezen en dat het inrichtingsmanagement leiding moet geven aan de processen die leiden tot het behalen van die doelstelling(en). Personeel moet kunnen voorzien in de verschillende behoeftes van jeugdigen en een positief rolmodel voor hen zijn (Art. 48 SMR, Art. 18 ERJO). Hiervoor moeten de werving, opleiding en werkomstandigheden van personeel van voldoende niveau zijn (Art. 18 ERJO). Er dienen voldoende specialisten, zoals opvoedkundigen, psychiaters, sociale hulpverleners en adviseurs aanwezig te zijn (Art. 81 RPJDL, Art. 49.1 SMR).

Artt. 76 en 77 EPR, Art. 82 RPJDL, Art. 46.1 SMR stellen, dat inrichtingspersoneel zorgvuldig moet worden geselecteerd met nadruk op integriteit, menselijkheid, professionaliteit en geschiktheid voor het complexe werk.

Het CPT stelt (General Report 2001) dat juist opgeleid personeel de hoeksteen is van een humane insluiting. 'Building positive relations with prisoners should be recognised as a key feature of that vocation'. Art. 129.1 ERJO, Art. 81.1 EPR en Art. 47.2 SMR geven aan, dat personeel van jji's adequate initiële training dienen te ontvangen. Verder dient personeel de mogelijkheid te hebben vaardigheden te onderhouden en verbeteren, onder andere door aanvullende opleidingen (Art. 129.2 ERJO, Art. 85 RPJDL, Art. 22 BR, Art. 81.2 EPR en Art. 47.3 SMR).

Art. 127.1 ERJO stelt dat een inrichting in een document het personeelsbeleid, waaronder de werving, selectie opleiding en verantwoordelijkheden moet vastleggen.

Uitvoeringsbeleid

Door middel van de P&C cyclus monitort DJI een aantal relevante thema's van organisatie management. Zo dient een inrichting op basis van een 4-maandscyclus jaarlijks inzicht te geven in de formatie/bezetting, het verzuim, het aantal functioneringsgesprekken, de mobiliteit onder medewerkers. Deze thema's komen tevens aan de orde in de geregelde managementgesprekken tussen inrichtingsdirecteur en sectordirecteur.

DJI heeft als doelstelling dat in 2014 75% van het de groepsleing in jeugdinrichtingen hbo-opgeleid is (Personeelsplan Justitiële Jeugdinrichtingen, november 2010).

Aanvullende verwachtingen

Er worden objectieve selectieprocedures gehanteerd en selectie vindt plaats volgens de vastgestelde normen en procedures. De medewerkers zijn op de hoogte van hun taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De inrichting bewaakt dat de kwaliteit en het niveau van nieuwe medewerkers in verhouding staan tot de eisen van het werk en de behoefte van de jeugdigen. De selectienormen en –procedure en de functiedocumenten worden periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

De inrichting voert (vastgelegd) beleid dat voorziet in het inwerken en ondersteunen van nieuwe medewerkers (denk aan: inwerkprogramma, interne opleiding, werkbegeleiding, vormen van deskundigheidsbevordering als onderlinge coaching, intervisie, vaardigheidstraining, etc.).

Aan competentie management wordt binnen de inrichting op een actieve wijze vorm gegeven. Dit moet ondermeer duidelijk worden doordat er door de inrichting actief aandacht wordt besteed aan de verdere (functie)ontwikkeling van medewerkers; inclusief managementontwikkeling van leidinggevend en het stimuleren van personele mobiliteit. Er zijn competentieprofielen voor iedere functie beschikbaar. Professionele houding en ontwikkeling van medewerkers is onderwerp van functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Voor het goed functioneren van een organisatie is *commitment* van de medewerkers belangrijk; om die reden gaat de Ist na of medewerkers positief betrokken zijn bij hun werkzaamheden binnen de inrichting. Daarbij vormen, naast verzuimcijfers en de uitkomst van een eventueel medewerkerstevredensheidsonderzoek, de indrukken uit de met medewerkers gevoerde gesprekken input. De Ist informeert bij medewerkers of zij met plezier werken, of zij van mening zijn dat zij van meet af aan bij (nieuwe) ontwikkelingen zijn betrokken, of zij vinden dat zij met hun werk resultaat boeken en of de inrichting in voldoende mate rekening houdt met hun belangen.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting.
U	De personeelsinzet is kwantitatief en kwalitatief op orde.	De bezetting van functies is in overeenstemming met de formatie.
		Medewerkers zijn functiegeschoold en gekwalificeerd.
		De inrichting ondersteunt faciliteiten tot vorming en opleiding van medewerkers, inclusief managementontwikkeling van leidinggevend.
		Competentiemanagement wordt actief toegepast: jaarlijks wordt met iedere medewerker een functioneringsgesprek gehouden, waarin onder andere de ontwikkeling van de medewerker aan bod komt.
		Het verzuim op jaarbasis is gemiddeld niet hoger dan 8% totaalverzuim; aan afwijkende percentages wordt door het management actief aandacht besteed.
		Leidinggevend stellen zich naar medewerkers actief coachend op; er vinden individuele coachingsgesprekken tussen leidinggevend en medewerker plaats.

		Medewerkers zijn op de hoogte van, en betrokken bij (nieuwe) ontwikkelingen binnen de inrichting.
B	De inrichting beschikt over vastgelegd beleid en creëert randvoorwaarden die zijn gericht op resp. de functionele ontwikkeling en het welbevinden van het personeel.	Functionerings- en loopbaangesprekken zijn het uitgangspunt voor personele ontwikkeling; het beleid hiervoor is vastgesteld in het overleg met de medezeggenschap.
		Voor alle functies binnen de inrichting zijn competentieprofielen beschikbaar.
		De inrichting beschikt over een vastgelegd verzuimbeleid.
		De inrichting heeft een vastgesteld opleidingsbeleid.
C	De jji controleert de uitvoering van het personeelsbeleid.	De directie laat zich informeren over gehouden functioneringsgesprekken en de uitvoering van ontwikkelingsplannen.
		Binnen de inrichting vinden op grotere of kleinere schaal activiteiten plaats met het oogmerk de betrokkenheid van medewerkers te behouden of te vergroten. Bv. door teamdagen, personeelsbijeenkomsten, etc.

6.2 Communicatie

(Inter)nationale regelgeving

Art. 87.1 EPR duidt op de beschikbaarheid van een optimale communicatiestructuur binnen de inrichting en naar externen.

Art. 84 RPJDL stelt dat een organisatie en management aanwezig dienen te zijn, die zorg dragen voor communicatie tussen de verschillende groepen personeel en tussen het management van de inrichting en het hoofdkantoor.

Uitvoeringsbeleid

Er is geen specifieke regelgeving beschikbaar ten aanzien van de inrichting van de communicatieprocessen in de inrichting.

Aanvullende verwachtingen

Om te waarborgen dat het beleid van het inrichtingsmanagement voldoende bekend is op de werkvloer, is een goede verticale communicatie (-structuur) noodzakelijk. Daarnaast is een goed functionerende horizontale communicatie, zowel binnen het eigen team als tussen verschillende dienstvakken, een vereiste om de uitvoering van de primaire inrichtingsprocessen goed op elkaar af te stemmen. Informatie over bijzondere veiligheids- en welzijnsrisico's van gedetineerden moet hierbij zeker worden uitgewisseld. Van belang is verder dat de geplande overleggen daadwerkelijk plaatsvinden en dat relevante functionarissen daarbij aanwezig zijn.

Daarnaast is het van belang dat de inrichting zich naar externe partners communicatief en transparant opstelt.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De interne en externe communicatie functioneren naar behoren.	De verticale communicatie (directie-leidinggevenden-medewerkers) verloopt naar tevredenheid.
		Teamoverleg vindt regelmatig en met een vaste frequentie plaats waarbij minimaal 50 % van de voor het overleg relevante functionarissen aanwezig is. Van teamoverleg worden verslagen opgemaakt.
		Regelmatig vindt multidisciplinair overleg plaats, waarbij zoveel mogelijk functionarissen aanwezig die inzicht hebben in de omstandigheden van de jeugdigen. Relevante informatie wordt daarbij gedeeld en vastgelegd.
		Externe partners zijn in het algemeen tevreden over de communicatie met de jji.
B	Er is een beschreven communicatiestructuur waarin is vastgelegd welke functionarissen met welke frequentie overleg voeren over welke onderwerpen.	Er is een beschreven communicatiestructuur waarin is vastgelegd welke functionarissen met welke frequentie overleg voeren over welke onderwerpen.
C	De jji stuurt actief op de uitvoering van de communicatiestructuur.	Het management controleert dat de verschillende overleggen over het algemeen doorgang vindt.
		Tekortkomingen in de interne en externe communicatie worden gesignaleerd en bijgesteld.

6.3 Integriteit(Inter)nationale regelgeving

Volgens Art 127.1 en 127.2 ERJO moet een instelling vastgelegd personeelsbeleid hebben waar integriteit onderdeel vanuit maakt. Dit beleid moet ingaan op de ethische standaarden waar medewerkers in een jji volgens moet werken. Er moet bovendien een mechanisme zijn voor het omgaan met schendingen van de ethische en professionele eisen. Art 129.1 ERJO schrijft bovendien voor dat nieuw personeel ook training en begeleiding moet krijgen in de ethische standaarden.

Art. 82 RPJDL, Art. 46 SMR en Art. 77 EPR duiden op een zorgvuldige selectie van medewerkers en benadrukken hierbij onder andere het belang van integriteit voor het complexe werk in een inrichting. Ook als medewerkers al langer in de inrichting werken moeten ze gestimuleerd worden om hun functie op een humane en eerlijke wijze uit te voeren om zo ook een positief rolmodel te zijn voor de jeugdigen (Art. 83 RPJDL en Art. 48.4 SMR).

Uitvoeringsbeleid

Integer handelen door medewerkers heeft de afgelopen jaren binnen DJI veel aandacht gekregen via verschillende beleidsuitingen.

Dit beleid kan vooral worden beschouwd als een handreiking naar de directie van inrichtingen om vorm en inhoud te geven aan de totstandkoming, implementatie en borging van integriteitsbeleid. Er is dus geen sprake van algemeen geldende regelgeving ten aanzien van dit aspect; wel is het aspect integriteit een regelmatig terugkerend speerpunt in de P&C cyclus van de DJI.

Alle medewerkers van DJI hebben zijn gescreend waaronder een onderzoek op antecedenten.

Aanvullende verwachtingen

De IST verwacht dat er in een inrichting onder alle medewerkers sprake is van een gedragen en geborgd integriteitsbewustzijn en de directie zoveel mogelijk transparant is ten aanzien van de informatieoverdracht over haar aanpak van (vermeende) integriteitsschendingen.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De jji heeft mechanisme voor het omgaan met schendingen van de ethische en professionele eisen.	Bij de werving en selectie van personeel maakt integer handelen onderdeel uit van de selectiecriteria.
		De medewerkers weten welk gedrag van hen verwacht wordt. De jji stimuleert medewerkers hier ook in.
		In de jji is een vertrouwenspersoon integriteit beschikbaar en die is bekend onder medewerkers.
		De directie reageert adequaat op integriteitsschendingen.
		De directie betracht zoveel mogelijk transparantie ten aanzien van de aanpak en afhandeling van integriteitsvraagstukken.
B	De jji beschikt over een integriteitsbeleid.	De jji heeft een integriteitsbeleid dat voor alle medewerkers is terug te vinden.
		De jji beschikt over een vastgelegde gedragscode voor medewerkers.
C	De jji gaat regelmatig na in hoeverre medewerkers bekend zijn met het integriteitsbeleid.	Integriteitsbesef van medewerkers wordt regelmatig getoetst in overleggen, zoals tijdens werkoverleg en in functioneringsgesprekken.

6.4 Evaluatie

In de vorige hoofdstukken en paragrafen zijn telkens per criterium normen weergegeven op de dimensies uitvoering, beleid en check op de uitvoering. Bij het criterium Evaluatie gaat de IST na in hoeverre de inrichting er in slaagt om bij de verschillende aspecten van haar functioneren, benoemd in dit toetsingskader, stil te staan en vervolgens op basis van evaluaties van beleid, uitvoering en beheersingsmaatregelen een bepaald aspect of onderdeel hiervan bijstelt. Hierbij moet de organisatie het werkproces ook in de context van andere werkprocessen, en in het licht van (beleids)veranderingen, bekijken. Bij het criterium Evaluatie gaat het vooral om een toets van de loop der dingen op geaggregeerd niveau. De evaluatie kan leiden tot aanpassing van het beleid en de uitvoering.

Uitvoeringsbeleid

De jji's hebben in de afgelopen jaren inspanningen gepleegd om een HKZ-gecertificeerd te raken. Net als YOUTURN audits zijn HKZ-audits belangrijke informatiebronnen voor de mate waarin een inrichting haar handelen evalueert.²² Sinds enige jaren vormen daarnaast A3-gesprekken binnen DJI het instrument voor lijnmanagement. Basis daarvoor is het jaarlijks door iedere leidinggevende op te stellen A3-jaarplan dat de koers bepaalt voor de te ontplooiende managementactiviteiten in enig jaar. De Ist gaat ondermeer na in hoeverre de rijksinrichtingen invulling geven aan deze A3-methodiek; het A3-jaarplan en jaarverslag van de inrichting als geheel zijn daarvoor het vertrekpunt. In de handleiding P&C van DJI staan ten aanzien van het criterium personeelsbezetting de volgende relevante gegevens:

Als bijlage bij het jaarverslag dient een overzicht te worden gevoegd van de formatie/bezetting per 01/01 en 31/12 van enig jaar uitgesplitst naar functiegroep. Daarnaast maken de volgende prestatie-indicatoren deel uit van de P&C cyclus: veiligheid/welbevinden personeel, arbeidsverzuim, functioneringsgesprekken, mobiliteit personeel, loopbaangesprekken.

Onderdeel van de handleiding P&C is ook een checklist borging competentie management die ondermeer gebruikt kan worden om aan te geven hoe de actuele stand van zaken met betrekking tot de invoering van competentie management in een inrichting (cluster) is.

Aanvullende verwachtingen

De Ist verwacht dat de verscheidene werkprocessen die vallen binnen de aspecten Rechtspositie jeugdigen, Omgang met jeugdigen, Interne veiligheid, Maatschappijbeveiliging, Maatschappelijke reïntegratie en Organisatie periodiek worden geëvalueerd.²³ Hierbij wordt minimaal aandacht besteed aan:

Rechtspositie jeugdigen

- de werkwijze rondom de vaststelling van de identiteit van de jeugdige, de invoering van insluitingstitels en de werking van biometrie.
- de effectiviteit van de introductieprocedure bij binnenkomst van de jeugdige.
- de continuïteit van het dagprogramma en of de onderdelen van het dagprogramma aansluiten bij de behoefte van de doelgroep.
- de toereikendheid van de faciliteiten in de jji toereikend en of de werkprocessen rondom de hygiëne in de jji nog voldoen.
- tevredenheid van de jeugdigen over de voeding en het winkelasortiment.
- de mogelijkheden voor jeugdigen om contact te onderhouden met familie en vrienden en om op de hoogte te blijven van actualiteiten.
- of de beschikbare geestelijke verzorging is afgestemd op de dominante godsdienstige en levensbeschouwelijke samenstelling van de doelgroep.
- het beleid t.a.v. de bijzondere opvang van psychologisch kwetsbare jeugdigen.
- het disciplinaire beleid.
- aantal, aard en afdoening van beklagzaken, alsook de mate waarin gebruik wordt gemaakt van bemiddeling.

²² Een audit voor YOUTURN is een interne toets om inzicht te krijgen in de uitvoering zoals de inrichting of de sector die voorstaat. De HKZ-audit laat zien in hoeverre de inrichting het kwaliteitsmanagementsysteem op orde heeft. Voor de Ist zijn deze audits echter geen vervangend inspectieonderzoek. Een YOUTURN -audit of een HKZ-certificering zijn wel belangrijke informatiebronnen voor een inspectieonderzoek.

²³ Sinds oktober 2011 leveren de jji's halfjaarlijkse incidentrapportages aan de Inspecties. Deze rapportages geven de Inspecties inzicht hoe jji's leren van incidenten. Een incident kan onder de verschillende aspecten vallen. De Ist neemt de uitkomsten van deze rapportage mee in het criterium evaluatie.

Omgang met jeugdigen

- de effectiviteit van de screening van jeugdigen op veiligheids- beheers- en gezondheidsrisico's.
- de wijze waarop en de mate waarin de leefgroepen worden samengesteld op basis van de ontwikkelingsbehoefte van individuele jeugdigen.
- de tevredenheid van jeugdigen over de begeleiding.
- de uitvoering van YOUTURN wordt periodiek gezien op effectiviteit.
- de volledigheid en kwaliteit en overdracht van de rapportage en de volledigheid en kwaliteit van de jongerendossiers.

Maatschappelijke reïntegratie

- de effectiviteit van haar nazorg- en re-integratie inspanningen.
- de toekenning en uitvoering van verlop.

Interne veiligheid

- de preventie en beheersing van calamiteiten.
- de RI&E. Deze dient jaarlijks geactualiseerd te worden; bijstellingen worden in overleg met de medezeggenschap vastgesteld.
- de preventie en beheersing agressie en geweld.
- de effectiviteit van het drugsontmoedigingsbeleid.

Maatschappijbeveiliging

- de werking van de statische beveiliging, zoals de omtrekbeveiliging en de biometrie.
- dynamische beveiligingsaspecten, zoals alertheid op mogelijkheden tot ontvluchting. Om blinde vlekken te voorkomen vraagt de jji ook externen om advies over de beveiliging.

Organisatie

- het functioneren van personeel.
- tevredenheid onder de werknemers. Dit gebeurt door uitvoering van een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit. Resultaten worden aantoonbaar vertaald naar beleidsaanpassingen op het terrein van de personele zorg.
- de effectiviteit van de (in- en externe) communicatiestructuur.
- het integriteitsbeleid en de uitvoering hiervan. Bezien wordt of deze aansluiten bij de actualiteit en of ze het gewenste effect bereiken.

Concrete normen en verwachtingen

UBC	Algemene norm	Specifieke norm en/of verwachting
U	De jeugdinrichting evalueert met zekere regelmaat haar eigen functioneren.	Medewerkers geven er blijk van geregeld betrokken te zijn bij activiteiten die gericht zijn op evaluatie van hun functionele handelen.
		Via monitoring met de P&C cyclus houdt de jji in de gaten wat de effecten van haar beleid zijn en of het beleid bijstelling behoeft.
		De inrichting evalueert haar functioneren op de aspecten: rechtspositie van jeugdigen, omgang met jeugdigen, maatschappelijke reïntegratie, interne veiligheid, maatschappijbeveiliging en de organisatieaspecten. Hieronder vallen in ieder geval de halfjaarlijkse incidentrapportages.
B	De jeugdinrichting beschikt over een document dat beschrijft op welke wijze de instelling stelselmatig beleid onder de loep neemt.	In de jeugdinrichting is beleid voorhanden dat gericht is op de stelselmatige evaluatie van handelingen, systemen en procedures.
C	Het management van de inrichting evalueert periodiek de werkprocessen.	De inrichting beschikt over proceseigenaren met verantwoordelijkheid voor de werking en actualisatie van voor de inrichting betekenisvolle processen. Verbeterpunten leiden tot acties en aanpassing in beleid